

INFO SILOS

Broj 53, juni 2023.

PRAVOVREMENO
DO IZVRSNOSTI

SKUPŠTINA DIONIČARA

SPREMNI ZA
JOŠ 150

HEIDELBERG MATERIALS SLAVI 150. GODIŠNJCU

MONUMENTI
GRADNJE

NA NAJZAHTJEVNIJIM PROJEKTIMA U REGIJI

I EKOLOŠKI
I PAMETNI

NOVI BETONI

KAKANJ CEMENT
HEIDELBERGCEMENT Group

SADRŽAJ

U FOKUSU

- 04 **Pravovremeno do izvrsnosti**
Održana Skupština dioničara
- 06 **Spremni za još 150 godina**
Heidelberg Materials slavi godišnjicu
- 08 **I ekološki i pametni**
Novi betoni u ponudi TBG BH

KOMPANIJA

- 12 **Velike prilike za zemlju i regiju**
12. Sarajevo Business Forum
- 14 **Ekonomija stručnjacima**
Savjet za ekonomski pitanja
- 16 **Betonski kolos od kakanjskog cementa**
Most Počitelj
- 18 **Čudo građevine u kanjonu Cetine**
Projekti u Hrvatskoj
- 20 **Parkiraj gromadu**
Specijalni beton za aerodromski parking
- 22 **Budućnost održivih materijala**
Održivi materijali kroz prizmu legislative
- 24 **3D štampa na novom nivou**
Najveća 3D štampana zgrada u Evropi

LJUDI

- 26 **Mijenjaj stanicu**
Najveći zahvat tokom remonta
- 28 **Prvjenac u novom rahu**
Modernizacija vrećastog otprašivača
- 15 **Revidirana politika**
Svjetski dan sigurnosti i zaštite zdravlja na radu
- 30 **Plan akcije puta do nula povreda**
Sigurnosni razgovori
- 32 **Sve prema rasporedu**
Digitalizacija najave sirovina

33 **Uplati klikom**

Inovativna aplikacija Uplatnice

ODRŽIVI RAZVOJ

- 34 **ESG Info dani**
Standardi održivosti
- 36 **Mitchell ma belle**
Nova tvornica u SAD-u
- 38 **CO₂ kao sirovina**
Prvo veliko CCU postrojenje
- 39 **Waste2Energy**
Cjelovito upravljanje otpadom
- 40 **Kruženje betona u prirodi**
Kružna ekonomija
- 41 **Ciljevi realni i mjerljivi**
Naučno potvrđeni ciljevi

ZAJEDNICA

- 29 **Praksom do karijere**
Donacija školi
- 42 **Jedna doza za tri života**
Kapi koje život znače
- 43 **Energetski odvažno**
Program za energetske menadžere
- 44 **Eko cigla od otpada**
Projekti mladih
- 46 **Od Baha do sevdaha**
Simbol Kaknja
- 47 **Investirajmo u našu planetu**
Dan planete Zemlje
- 48 **I pčele znaju gdje je najbolje**
Oaza u tvornici
- 50 **Prevrni okreni**
Zanimljivi hobiji

Izdavač:

Tvornica cementa Kakanj
d.d. Kakanj
Selima ef. Merdanovića 146
72240 Kakanj

Za izdavača:

Branimir Muidža,
generalni direktor

Glavna urednica

Emina Dedić

Broj strana

48

Grafička priprema

Emina Dedić

Tiraž

200 primjeraka

UVODNIK

Poštovane kolegice i kolege,

Na polovici smo ove 2023. godine koja je krenula dosta dobro i dinamično. Održali smo Skupštinu dioničara koja je usvojila sve izvještaje, odluke i prijedloge Uprave i Nadzornog odbora. Generalni zaključak je da smo bez obzira na mnogobrojne prepreke uzrokovane ratom u Ukrajini, prošlu godinu završili uspješno. Pokazali smo još jednom da smo spremni nositi se sa svim izazovima i krizama na najbolji mogući način što svi naši dionici veoma mnogo cijene.

Heidelberg Materials, naša matična kompanija, ove godine slavi zaista poseban jubilej - 150 godina postojanja i rada. Od kompanije koja je počela sa tridesetak zaposlenih izrasla je u jednog od najvećih proizvođača građevinskih materijala na svijetu. Proslava je održana u sjedištu u Heidelbergu, a svi mi se možemo pridružiti obilježavanju ovog jubileja putem fotografija koje napravimo i učešćem u izazovu #150yearsofprogress.

Naš cement i beton ugrađuju se u najveće i najzahtjevnije infrastrukturne objekte u zemlji i regiji koji će decenijama i stoljećima služiti generacijama koje dolaze. U ovom broju izdvajamo monumentalne mostove - jedan u Počitelju a drugi u kanjonu Cetine. Posebno govorimo i o specijalnom betonu koji je ugrađen u pistu sarajevskog aerodroma.

Na putu ka ispunjavanju naših Obaveza održivog razvoja 2030. uložili smo značajne resurse u uvođenje novih proizvoda, posebnih betona koji su održivi i pametni. A takvi betoni mogu se praviti samo od održivog cementa. To su ti naši materijali od kojih se gradi budućnost. Ovaj put vam predstavljamo EcoBeton i EcoBeton Smart.

Tokom proljeća urađen je i remont postrojenja a u ovom broju čitajte o zahvatu koji smo napravili na peći. Pored toga, urađena je i generalka našeg glavnog vrećastog otprašivača. Čitajte i o novoj politici sigurnosti i zaštite na radu koja se u cijelosti nalazi na zadnjoj stranici.

Želim vam svima ugodno i toplo ljeto!

Emina Dedić
Glavna i odgovorna urednica

Ukoliko imate zanimljive priče, projekte, događaje i sve druge vrste novosti koje želite podijeliti sa kolegicama i kolegama slobodno nas kontaktirajte

- putem emaila emina.dedic@heidelbergcement.com
- putem telefona +387 32 557 552
- ili putem Teams aplikacije.

REDOVNA SKUPŠTINA DIONIČARA

PRAVOVREMENO DO IZVRSNOSTI

Godina je bila puna neizvjesnosti uz mnogobrojna poskupljenja i zastoje u opskrbi. Ipak, Tvornica cementa Kakanj je ispunila i premašila plan proizvodnje i 2022. godinu zaključila sa veoma dobrim rezultatima. Skupština dioničara usvojila sve izvještaje.

Učetvrtak, 20. aprila 2023. godine, organizirali smo i održali redovnu godišnju Skupštinu dioničara naše kompanije, Tvornice cementa Kakanj d.d. Kakanj. Na Skupštini je bilo zastupljeno lično ili putem punomoći 95,65% dionica, a Skupština je odlučivala o usvajanju izvještaja za 2022. godinu, raspodjeli dobiti, izboru vanjskog revizora i o izmjenama Statuta.

Glavna postignuća, poslovne aktivnosti i

glavne finansijske pokazatelje kompanije za 2022. godinu, dioničarima je prezentirala Zehra Obralija, članica Uprave Tvornice cementa Kakanj i izvršna direktorica za finansije i ekonomski pitanja. Obralija je rekla kako je Tvornica cementa Kakanj u 2022. godini bila suočena s mnogobrojnim izazovima: „Posebno je bila teška situacija po pitanju opskrbe pogonskim gorivom, što je veoma lako moglo dovesti do zaustavljanja proizvodnje. Međutim, pravovremenim reakcijama i intenzivnim

angažmanom uspjeli smo prebroditi i ove izazove, tako da ni u jednom trenutku naša proizvodnja nije dovedena u pitanje.“

Tvornica cementa Kakanj u 2022. godini proizvela je 630.000 tona cementa: „Ispunili smo i premašili plan prodaje cementa, što je jedan od rijetkih primjera za cementare u Evropi. Naše betonare ove su godine proizvele preko 270.000 m³ betona koji je ugrađen u najvažnije infrastrukturne i stambene objekte naše zemlje.

Ako uzmemo u obzir sva poskupljenja energije i sve druge probleme koji su iskrnsuli tokom 2022. onda možemo reći da su naši rezultati izvrsni," kazala je Obralija.

TCK je nastavila i sa investicijskim projektima. Tokom 2022. TCK i povezane kompanije ukupno su investirale 11,08 miliona KM. Primarno se investiralo u projekte smanjenja CO₂, odnosno infrastrukturu za doziranje alternativnih goriva, kao i u postrojenja za dobivanje eko zelenih tipova cementa. „Zahvaljujući ovim investicijama sada smo u mogućnosti tržištu ponuditi tipove cementa sa i do 60% manje CO₂ udjela, dok naše betonare uskoro pokreću liniju ekobetona sa istim značajnim smanjenjem CO₂. Sve ove investicije daju nam čvrstu osnovu za dalji rast

našeg održivog poslovanja," istakla je Obralija.

I u 2022. godini TCK je dobitnik mnogobrojnih priznanja i nagrada od kojih se ističe certifikat Platinaste bonitetne izvrsnosti koji predstavlja natprosječnu bonitetnu vrijednost među kompanijama koje uzastopno tri godine iskazuju zlatnu bonitetnu izvrsnost, a koji se Tvornici cementa Kakanj dodjeljuje već treću godinu zaredom, što posebno govori o stabilnosti kompanije. „Možemo sa zadovoljstvom reći da smo ovu veoma tešku godinu završili na najbolji mogući način. To je razlog zašto svi naši dionici, odnosno kupci, partneri, dioničari, radnici, kao i lokalna zajednica imaju puno povjerenje u nas," dodala je Obralija.

Skupštini se obratio i predsjednik Nadzornog odbora TCK, Zsolt Szilágyi, koji se zahvalio svim članovima Uprave Tvornice cementa Kakanj na veoma dobroj saradnji tokom prethodne godine kao i svim zaposlenicima koji su doprinijeli da se i ova godina u TCK okonča uspešno, te poželio svima mnogo uspjeha i u ovoj tekućoj godini.

Skupština je usvojila Godišnji izvještaj koji uključuje finansijski izvještaj, konsolidovani finansijski izvještaj, Izvještaj nezavisnog revizora, Nadzornog odbora i Odbora za reviziju, kao i odluke o raspodjeli dobiti, izboru vanjskog revizora i izmjenama statuta. Prema odluci Skupštine, dioničarima će biti isplaćena dividenda u iznosu od 4,17 KM po dionici.

HEIDELBERG MATERIALS SLAVI GODIŠNJCU KOMPANIJE

SPREMNI ZA JOŠ 150 GODINA

- Heidelberg Materials proslavio svoju 150. godišnjicu svečanom ceremonijom u Heidelbergu pod motom „150 godina napretka” • Izložba koja je postavljena u sjedištu kompanije pruža informacije o historiji kompanije, ali i o budućim temama

Heidelberg Materials ove godine slavi 150. godišnjicu kompanije. Dana 20. juna održana je svečanost pod motom „150 godina napretka” sa gostima i zaposlenima u sjedištu kompanije u Heidelbergu.

„150 godina Heidelberg Materialsa je 150 godina koje su oblikovali ljudi čiji su inovativni duh i hrabrost doveli do stalnih promjena. Njima i njihovo zajedničko težnji za napretkom dugujemo to što smo bili uspješni toliko godina”, kaže dr Dominik von Achten, izvršni direktor Heidelberg Materialsa. „Od 1873. godine naši građevinski materijali omogućili su brojne inovacije širom svijeta i želimo da tako bude i narednih 150 godina. Sa širokim portfolijem održivih građevinskih materijala,

Heidelberg Materials već igra odlučujuću ulogu u oblikovanju budućnosti građevinarstva.”

Historija Heidelberg Materialsa započela je 1873. godine u srcu Heidelberga. Sa samo 35 zaposlenih, Johann Philipp Schifferdecker počeo je proizvoditi potpuno novi, visokokvalitetni građevinski materijal: Portland cement. Danas, 150 godina kasnije, Heidelberg Materials je jedan od najvećih svjetskih dobavljača građevinskog materijala – sa oko 51.000 zaposlenih u više od 50 zemalja.

Više nego ikad, društvu su potrebna pametna, održiva i otporna infrastruktura, zgrade i javni prostori. Heidelberg Materials pokreće ovaj napredak širom svijeta. Kompanija je već globalni

industrijski lider u ciljevima smanjenja emisije CO₂ i pinoir u inovativnim tehnologijama kao što su hvatanje, korištenje i skladištenje ugljika. Novi, inteligentni materijali se razvijaju kako bi gradnju učinili održivjom – globalno predvođeni Heidelberg Materialsom.

Izložba u foajeu sjedišta kompanije u Heidelbergu pruža informacije o tome kako tačno kompanija, između ostalog, pokreće dekarbonizaciju svojih proizvoda. Izložbe pokazuju prekretnice koje su oblikovale historiju kompanije i pružaju uvid u korporativnu kulturu na kojoj se zasniva 150 godina duga priča o uspjehu Heidelberg Materialsa. Osim toga, posjetitelji mogu iskusiti inovativne, održive građevinske materijale i digitalna rješenja kompanije.

„150 godina napretka, inovacija i stručnosti su i poticaj i obaveza da se pomogne u oblikovanju održivije budućnosti za generacije koje dolaze“, kaže dr. von Achten. „Također želimo da ovo bude opipljivo iskustvo ovdje u Heidelbergu

gdje je i sjedište naše kompanije. Zato danas počinje naša jubilarna kampanja „Nove tačke susreta inovacija za Heidelberg“. U narednim sedmiciama i mjesecima, u gradskoj zoni Heidelberga biće stvorena mjesta za druženja

kako bi se podstakla razmjena i inovativne diskuse. U tu svrhu želimo postaviti ukupno 150 klupa od održivog materijala i želimo da zasadimo drveće.“

IZAZOV #150YEARSOFFPROGRESS

Kako možete učestvovati u izazovu 150 godina napretka (#150YearsOfProgress)?

Za učešće u izazovu trebate slijediti 3 koraka:

1. SLIKAJTE SE I BUDITE DIO #TEAM150

Možete učestvovati tako što ćete se uslikati na svom radnom mjestu. Na primjer, selfie za vašim stolom ili u tvornici. Ako želite učestvovati kao grupa, formirajte tim od kolega koji imaju zbirni

radni staž od 150 godina i zajedno se slikajte u svom radnom okruženju. Fotografije trebaju biti snimljene vodoravno (pejzažni format) ili u kvadratnom formatu pomoću pametnog telefona.

2. PREDSTAVITE SE

Kada budete svoje fotografije postavljali na platformu, podijelite s nama i svoju priču i odgovorite na sljedeća dva pitanja kao tim ili sami:

150 godina rada: B. Muidža, GM za BiH i Hrvatsku, F. Aldea, GM Rumunija, dr Scheuer, bivši član Uprave, dr Scheifele, predsjednik NO HM-a, E. Jelito, član Uprave HM-a

- Koliko dugo radite u grupaciji Heidelberg Materials?
- Kako ste vi ili tim doprinijeli našem zajedničkom napretku?

3. UČESTVUJTE U TAKMIČENJU

Učitajte svoje slike na:

www.heidelbergmaterials.com/150-years-of-progress.

Dovoljno je da samo jedna osoba pošalje prijavu za svaki tim. Ne zaboravite označiti kategoriju svoje fotografije [selfie ili grupa] i koristiti hashtagove #Team150 i #150YearsOfProgress, posebno kada dijelite svoje slike na društvenim mrežama.

Šta je sljedeće?

Sve će se slike dijeliti globalno – sjajna prilika da saznate više o svim kolegicama i kolegama koji rade u različitim zemljama, podružnicama, odjelima i projektima te kako svako od njih svakodnevno doprinosi napretku i inovacijama. Prijave s najviše lajkova očekuje posebno iznenadjenje.

Skenirajte QR kod svojim telefonom i automatski će vam se otvoriti link na platformu putem kojeg možete učestvovati u izazovu #150yearsofprogress.

I EKOLOŠKI I PAMETNI

REVOLUCIONARNO NA TRŽIŠTU BETONA

EcoBeton i EcoBeton Smart – betoni nove generacije - EcoBetonom postiže se smanjenje CO₂ i do 60% po kubnom metru betona - Ovo visoko smanjenje postignuto je na strogo tehničkoj osnovi i bez kompenzacijskih mjera - EcoBeton Smart omogućava digitalno praćenje zrelosti i razvoja čvrstoća betona uz pomoć posebnih senzora koji se ugrađuju u direktno u beton

eco beton eco beton smart

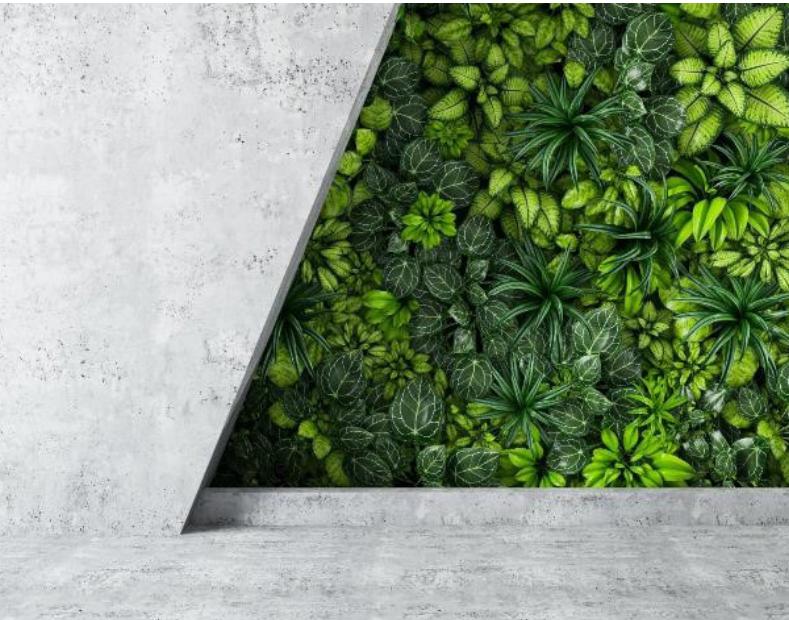
TBG BH, članica prestižne njemačke grupacije Heidelberg Materials i kćerka kompanija Tvornice cementa Kakanj, sa svojih šest betonara od ove godine prva u BiH nudi inovativne održive i pametne transportne betone. Radi se o klasama betona pod krovnim brendom EcoBeton sa do 60 % manje CO₂, kao i pametnim betonima benda

EcoBeton Smart za koje se koriste ugradbeni senzori za digitalno testiranje zrelosti betona.

Današnjem društvu potrebne su izdržljive i pametne građevine za ugodan život sadašnjih i budućih generacija, a na građevinskoj industriji je da omogući da materijali koji se koriste za gradnju budućnosti budu održivi, odnosno da njihova

proizvodnja što manje utiče na okoliš i klimu.

Održivo upravljanje je integrirano u kompletno poslovanje TBG BH. „Cilj nam je da budemo pioniri u industriji građevinskog materijala. To se odnosi na inovativne i visokokvalitetne proizvode, kao i na održivost i zaštitu klime. EcoBeton i

eco beton

**Nova generacija održivog betona.
Za buduće generacije.**

do 60% manje CO₂ emisija

100% kvalitete

100% stabilnosti trajnosti

EcoBeton Smart stoga su još jedna bitna komponenta ove strategije," kaže Ehlimana Šehmehmedović, direktorica kompanije.

EcoBeton - Više budućnosti s manje CO₂

Tajna proizvodnje EcoBetona leži u cementu koji se proizvodi u matičnoj kompaniji Tvorница cementa Kakanj, a to su zeleni tipovi cementa sa izrazito smanjenim emisijama CO₂. Sa EcoBetonom, TBG BH nudi smanjenje CO₂ između 25 i 60 posto po kubnom metru betona u odnosu na referentnu vrijednost u industriji, ovisno o primjeni. Ovo smanjenje se postiže čisto tehnički i bez ikakvih kompenzacijских mjeru.

„Imamo brzinu, znanje, tehnologiju i partnera za predvođenje tranzicije prema održivoj gradnji. Ono što je za naše sadašnje i buduće kupce, klijente i investitore najvažnije jeste da sve ove

nove vrste betona imaju iste tehničke performanse, odnosno da postižu iste čvrstoće, te da postižemo vrhunsku kvalitetu betona onako kako su to naši kupci i navikli,” kazao je Enhad Goralija,

neutralnoj budućnosti za TBG BH i proizvodnju betona u zemlji. EcoBeton predstavlja holistički koncept održivosti. Uz CO₂-optimizirane cemente, korištenje reciklirane vode i potpunu mogućnost recikliranja betona tokom kasnijeg

rukovodilac odjela za materijale i tehnologiju. Novi beton, EcoBeton, sa smanjenom emisijom CO₂ još je jedan logičan korak prema klimatski

rastavljanja. EcoBeton optimiziran za CO₂ ostaje regionalno proizveden proizvod s dokazanim visokim standardima kvalitete i svojstava obrade.

Smanjenje CO₂

Pametni beton – EcoBeton Smart Tehnologija u službi uštede vremena i novca

Sve marke EcoBetona (EcoBeton **Classic**, EcoBeton **Plus** i EcoBeton **Sulfo**) moguće je naručiti i kao EcoBeton Smart koji dolazi sa senzorima za digitalno praćenje zrelosti i prirosta čvrstoće betona. Radi se o digitalnom rješenju SmartRock partnerske kompanije Giatec, koja je također dio Heidelberg Materials grupacije. SmartRock je digitalni sistem koji koristi

bežične senzore ugrađene u beton za praćenje temperature i prirast čvrstoće svakih 15 minuta do 60 dana. Informacije su dostupne u stvarnom vremenu putem aplikacije za pametne telefone, što graditeljima omogućava smanjenje gubitaka u svim segmentima: u vremenu, materijalima, putovanju i troškovima, ubrzavajući gradnju na gradilištu.

SmartRock je korišten u više od 10.000 građevinskih projekata širom svijeta i pokazao se kao revolucionarno rješenje u građevinskoj

industriji. „**Njegova upotreba eliminiše nesigurnost testnih kocki betona na gradilištu i vrijeme provedeno u čekanju rezultata, jer senzori sada šalju podatke u stvarnom vremenu direktno na mobilni uređaj. SmartRock se brzo i jednostavno postavlja direktno u beton, a mi pružamo sve tehničke savjete i punu podršku uključujući i dizajn betonske mješavine, kalibraciju senzora i njihovu dostavu na gradilište,**“ pojasnio nam je Goralija.

Prvi Giatec SmartRock senzor instaliran u srednjoj Bosni

U petak, 2. juna 2023., nakon završetka kalibracije betona, instalirali smo prvi Giatec SmartRock senzor! Ugrađen je u jedan od glavnih infrastrukturnih projekata u srednjoj Bosni – brzu cestu koja povezuje Lašvu i Nević polje. Senzor je postavljen na rasponskoj konstrukciji mosta na spomenutom projektu", poručili su iz TBG BH.

Bežični senzor za beton Giatec SmartRock dio je EcoBeton Smart rješenja, i nudi uvid u ranu čvrstoću betona u stvarnom vremenu,

omogućujući vašem projektu da brzo napreduje. Na taj način povećava se i profitabilnost jer se projekti rade brže, a troškovi smanjuju.

"Obzirom da je kod rasponske konstrukcije mosta neophodan beton sa većim prirastom čvrstoće zbog prednaprezanja elementa odlučeno je da se na toj konstrukciji postavi jedan senzor SmartRock", pojašnjeno je.

Nakon što je izvršeno ispitivanje betona na 3 dana starosti dobiveni su odlični rezultati mjerena sa senzorom, jer je tokom ugradnje senzora uporedno uzet dodatan broj uzoraka kako bi uporedili rezultate ispitivanja.

VESTMENT STORIES

os Spanidis
& CEO
of companies
ce

Dr. Maria Hristova
CEO
Sofia Investment Agency
Bulgaria

Mr. Mattias Sjoberg
Chairman and CEO
Plena Group
United Kingdom

Ms. Nina Pobrić
Head of the Investment Promotion
Department, Foreign Investment
Promotion Agency of Bosnia and
Herzegovina (FIPA)
Bosnia and Herzegovina

VELIKE PRILIKE ZA ZEMLJU I REGIJU

12. SARAJEVO BUSINESS FORUM

Snažnom porukom o potrebi za poslovnom suradnjom i inovacijama u izgradnji bolje budućnosti kako Bosne i Hercegovine, tako i cijelog regionala, Evrope i svijeta, završen je najveći poslovni događaj u regiji – 12. Sarajevo Business Forum, koji se ove godine održao 17. i 18. maja. Panelista na forumu bio je i naš direktor, Branimir Muidža.

Bio je ovo zaista važan događaj za privredu naše zemlje. Bosna i Hercegovina se još jednom uspjela pozicionirati kao centar svjetskog poslovnog svijeta. U dva dana 12. Sarajevo Business Forum (SBF) je posjetilo više od 2.000 učesnika iz više od 50 zemalja svijeta i više od 200 akreditovanih novinara.

U okviru panela pod nazivom "Uspješne investicijske priče regionala", kojim je našu investicijsku priču i uspješno poslovanje

predstavio je Branimir Muidža, generalni direktor Heidelberg Materialsa za BiH i Hrvatsku i predsjednik Vijeća stranih ulagača (FIC).

Branimir Muidža je naglasio važnost zapošljavanja lokalne radne snage te aktivnosti koje povezuju ljude i zemlje. On je istaknuo da su ključni kapital uspjeha upravo ljudi te da su bh. radnici prepoznati kao izuzetno kvalitetni.

"Za nas je jako dobro da nas investitori prepoznaju i znaju naše potencijale i kvalitete. Sarajevo

Business Forum se pokazao kao dobra platforma za okupljanje postojećih stranih investitora u BiH tako i onih potencijalnih koji žele svoj kapital uložiti u zemlju. Dobro je da BiH bude jedan ovakav magnet, spona za investitore da ulažu svoj kapital u našu zemlju", kazao je Muidža.

Istakao je kako mi dobro znamo naše probleme koji su prisutni a koji na neki način sprječavaju veći dolazak novih investicija, od odlaska ljudi, nedovoljno dobrog sistema u smislu vladavine prava ili neefikasne birokraciju.

Branimir Muidža

Generalni direktor | Predsjednik
Heidelberg Materials u BiH i Hrvatskoj
Foreign Investors Council
BOSNA I HERCEGOVINA | HRVATSKA

Speaker at Sarajevo Business Forum

"I mi želimo kao i investitorji veću predvidljivost kada su zakoni i način poslovanja u zemlji u pitanju. Želimo jedan moderniji i efikasniji model poslovanja. A sve u cilju boljeg cjelokupnog stanja, većeg ulaganja i privlačenja mladih da ostanu u zemlji a i kako bi došao novi kapitala", kazao je.

Razina direktnih stranih investicija u BiH se kreće između 250 i 450 miliona eura godišnje. Za našu zemlju Muidža kaže to nije dovoljno da bi se postigao značajan ekonomski napredak, rast i razvoj.

"Mi očekujemo da taj broj bude mnogo veći. Naša ekonomija je oslonjena na ekonomije regije tako i najveću saradnju imamo upravo sa Hrvatskom, Srbijom i drugim zemljama u regiji ali i sa zemljama u EU. Znamo da zemlje EU žele da svoje partnerne nalaze njima bliže, da se na to ne

Sarajevo Business Forum

17-18. maj 2023.

SARAJEVO
BUSINESS
FORUM 2023

Mr. Branimir Muidža
President, Foreign Investors
Council (FIC)
Bosnia and Herzegovina

troše velika sredstva. Žele svoju bazu napraviti u Europi a ne u Aziji ili negdje drugo, kako bi se intenzivirao ovaj ekonomski tok aktivnosti. Ovdje je velika šansa i za našu zemlju, ali da bi se ostvario ovaj potencijal društvo mora biti efikasnije, trebaju se slušati ljudi koji znaju, koji već sada ovdje ulažu u svoje kapacitete i znanja i koji su sposobni da daju savjete kako da unaprijedimo poslovni i životni ambijent u BiH", rekao je Muidža.

Bosna i Hercegovina bilježi veliki interes za strane investicije. Prema dostavnim podacima najviše investicija dolazi u finansijski sektor, metalnu industriju i energiju, IT ali i turizam. Međutim za više njih Muidža kaže da je potrebna i dobra infrastruktura kako bi se lakše povezivali.

Prema mišljenju Muidže priče koje godinama uspješno grade svoj brand u našoj zemlji trebaju

biti naša reklama u svijetu i upravo njih moramo predstavljati i slati kao primjere da u BiH ima pozitivnih priča na kojima se treba graditi budućnost. Isto tako podsjeća kako treba slušati te kompanije i njihove preporuke kako bi još više drugih kompanija došlo i uložilo svoj kapital u našu zemlju, zaposlio naše ljudi i donio nam prosperitet.

Panel o "Uspešnim investicijskim pričama regije" donio je značajne uvide u ključne faktore koji privlače investitore u Bosnu i Hercegovinu i okolne zemlje. Investitori su prepoznali važnost ljudskog kapitala, razumijevanja lokalnih potreba, podrške malim poduzećima, inovacijama te političke volje i podrške privatnom sektoru. Upravo ovi faktori mogu stvoriti povoljno okruženje za privlačenje stranih investicija i poticanje gospodarskog rasta u regiji.

EKONOMIJA STRUČNJACIMA

SAVJET ZA EKONOMSKA PITANJA

Formiran Savjet za ekonomski pitanja pri Kabinetu člana Predsjedništva BiH dr. Denisa Bećirovića. Sastav Savjeta čine akademici, univerzitetski profesori, istaknuti privrednici i preduzetnici iz oblasti malog, srednjeg i velikog biznisa. Generalni direktor Heidelberg Materialsa za BiH i Hrvatsku, Branimir Muidža, član je ovog istaknutog tijela

Pri Kabinetu člana Predsjedništva BiH Denisa Bećirovića formiran je Savjet za ekonomski pitanja, sa ciljem razmatranja bitnih tema ekonomskog karaktera iz nadležnosti Predsjedništva BiH.

Savjet razmatra aktuelna i strateška pitanja iz oblasti ekonomije, o čemu daje sugestije i preporuke koje član Predsjedništva BiH Denis Bećirović može uzeti u obzir prilikom donošenja odluka u funkciji člana Predsjedništva BiH.

Rad članova i ostvarivanje funkcija Savjeta za ekonomski pitanja zasniva se na pro bono osnovi.

Sastav Savjeta čine akademici, univerzitetski profesori, istaknuti privrednici i preduzetnici iz oblasti malog, srednjeg i velikog biznisa, koji su izrazili spremnost da svojim znanjem, iskustvom i praktičnim djelovanjem daju doprinos razmatranju i oblikovanju najvažnijih pitanja iz oblasti ekonomskog rasta i razvoja, konkurentnosti i socioekonomskih problema.

Za predsjednika Savjeta imenovan je prof. dr. Anto Domazet.

Na poziv dr. Denisa Bećirovića, člana Predsjedništva BiH, u ovo društvo odabranih priključio se i Branimir Muidža, naš generalni direktor i generalni direktor

Heidelberg Materialsa za BiH i Hrvatsku, kao i predsjednik Vijeća stranih investitora.

„Velika mi je čast ali i odgovornost služiti u ovom Savjetu i svojim opsežnim znanjem i bogatim iskustvom u privredi doprinijeti radu jedne od najvažnijih bosanskohercegovačkih institucija te na taj način nastojati unaprijediti ekonomsko stanje u BiH. Ovo je prvi put da jedan član Predsjedništva BiH formira ovakvu vrstu savjetodavnog tijela, što nama svima koji smo se uključili u Savjet, daje posebnu motivaciju da se intenzivno angažiramo i založimo kako bismo dali svo maksimalni doprinos unapređenju ekonomskog okruženja u BiH,” izjavio je Muidža.

SVJETSKI DAN SIGURNOSTI I ZAŠTITE ZDRAVLJA NA RADU

Povodom obilježavanja Svjetskog dana sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i kako bi istako važnost sigurnosti i zdravlja u našoj kompaniji, naš glavni izvršni direktor, dr. Dominik von Achten, obratio se svima u kompaniji putem video poruke i tom prilikom predstavio revidiranu Politiku zdravlja i sigurnosti Heidelberg Materialsa. Politiku možete pročitati na zadnjoj stranici Info silosa

Svjetski dan sigurnosti i zaštite zdravlja na radu obilježava se svake godine 28. aprila. Povodom obilježavanja ovog datuma i kako bi istako važnost sigurnosti i zdravlja u našoj kompaniji, glavni izvršni direktor Heidelberg Materials grupacije, dr. Dominik von Achten, obratio se putem video poruke svim zaposlenima u cijeloj grupaciji. Poruku u cijelosti prenosimo i ovim putem. Ovom prilikom također je objavljena i revidirana

Politika zdravlja i sigurnosti Heidelberg Materialsa. Politika se zasniva na viziji i načelu da ćemo učiniti sve što je u našoj moći kako bismo osigurali zdravље, sigurnost i dobrobit naših zaposlenika, dobavljača i zajednica širom svijeta. U isto vrijeme nas podsjeća da to možemo osigurati samo ako se i sami posvetimo sigurnom radu, podržimo druge u tome i budemo primjer. S našim ciljevima iz Obaveza održivosti 2030.

koji su podignuti na još veći nivo i ojačanim timom za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, kontinuirano jačamo pitanje zdravlja i sigurnosti na nacionalnoj i globalnoj razini. Ali neophodno je da svako od vas bude primjer i pomogne da svi budemo sigurni.

Dakle, čuvajmo jedni druge.

Poruka glavnog izvršnog direktora Dominika von Achtena:

Kao što znate, dobrobit naših radnika, naših zajednica, kao i naših dobavljača veoma je važna za sve nas u Heidelberg Materialsu. Povodom Svjetskog dana sigurnosti i zaštite zdravlja na radu želim s vama podijeliti nekoliko poruka.

Prije svega, danas smo ažurirali naše politike zdravlja i sigurnosti na radu. Također smo ih povezali sa našim Obavezama održivosti 2030. u kojima smo svoje ciljeve po pitanju zdravlja i sigurnosti podigli na novi nivo.

I na kraju, ne zaboravimo da smo ojačali našu globalnu organizaciju za zdravje i sigurnost u našem sjedištu u Heidelbergu, ali i – što je vrlo važno – u većini naših zemalja. Time želimo poslati vrlo snažnu poruku svim našim dionicima, uključujući sve naše zaposlenike širom svijeta, da su zdravje i sigurnost i vaša dobrobit od najveće važnosti za sve nas.

U povodu današnjeg dana, podsjetimo se da se svi moramo pridržavati osnovnih pravila koja smo sami postavili, uključujući sve naše politike. I na kraju, ono najvažnije, čuvajmo jedni druge - jer zabavljaju je raditi na vrlo sigurnom radnom mjestu.

Hvala vam puno!

BETONSKI KOLOS OD KAKANJSKOG CEMENTA

MOST POČITELJ

Za najveći i najzahtjevniji most u regiji korišteno je 35.000 tona našeg cementa • Most Počitelj na Koridoru Vc bit će jedan od najviših u regiji, dužine 945 i maksimalne visine 100 metara • Jedinstven po tome što se sve četiri trake autocese nalaze na jednoj konstrukciji, a uz tunel Prenj predstavlja najzahtjevniji objekt na Koridoru Vc

Za najzahtjevniye projekte biraju se najbolji i najkvalitetniji materijali. Naš cement je već četiri i po decenije prvi izbor svih investitora i projektnata koji imaju viziju i koji grade ono što mora da traje. Od kada je počela gradnja autoputa na Koridoru Vc, naš cement i naš beton se ugrađuju u skri svaku dionicu ovog najvećeg infrastrukturnog projekta u BiH, posebno kada se radi na zahtjevnim objektima i projektima. Zato je naš cement izabran kao

glavni materijal i za gradnju najzahtjevnijeg projekta na Koridoru Vc – gradnju mosta kod Počitelja.

Most Počitelj dio je autoputa koji se gradi na pan-evropskom koridoru Vc koji prolazi kroz BiH. Sastavni je dio poddionice Počitelj – Zvirovići koja je duga je 11,07 kilometara, a najznačajniji objekt na poddionici je upravo most Počitelj čijom su izgradnjom u junu ove godine spojene dvije obale rijeke Neretve.

Most Počitelj jedan je od najviših u regiji, dužine 945 i maksimalne visine 100 metara. To je kontinuirani prednapeti armiranobetonski most sandučastog poprečnog presjeka, građen tehnologijom slobodne konzolne gradnje. Jedinstven je po tome što se sve četiri trake autocese nalaze na jednoj konstrukciji, odnosno kolnici nisu fizički odvojeni nego su sve trake na jednom redu stubova, tako da je širina rasponske konstrukcije 22 metra.

„Cement je materijal od kojeg je sazdan naš moderni svijet. Čudesni most koji se gradi pored Počitelja ne bi bilo moguće napraviti bez ovog osnovnog materijala kojeg Tvornica cementa Kakanj ponosno i kvalitetno pravi već četiri i pol decenije,” kazao je Branimir Muidža, generalni direktor Heidelberg Materialsa za BiH i HR. „Ovaj betonski kolos od kakanjskog cementa dugo će prkositi svim izazovima u stoljećima koja dolaze,” dodao je Muidža.

A veliko je umijeće bilo potrebno da se razvije čitava širina rasponske konstrukcije od 22 metra na jednostrukom nizu od šest šupljih betonskih stupova poprečnog opsega šest puta sedam metara. Gradnja temelja je također bila veoma izazovna jer su prvi i zadnji stup na stijeni, pa su im i temelji duboki pet, odnosno devet metara. Pod srednjim stupovima morali su se ukopati armiranobetonski piloti (šipovi) na dubinu od 15 do 28 metara.

Most je spojen s obalama Neretve u junu ove godine, a završetak radova na mostu Počitelj očekuje se krajem 2023. Osim mosta, na

jesen, ali dionica od Počitelja do tunela Kvanj bit će neupotrebljiva sve dok se ne izgradi dionica od tunela Kvanj do Bune kod Mostara.

poddionici se gradi i petlja s naplatnim mjestom i pristupnim prometnicama do regionalne ceste Buna - Domanovići i magistralne ceste M-17, tri vijadukta, tunel i otvorena trasa. Novih 20 kilometara autoceste bi trebalo biti gotovo na

Tvornica cementa Kakanj do sada je isporučila oko 35.000 tona cementa za gradnju ovog impozantnog objekta.

ČUDO GRAĐEVINE U KANJONU CETINE

PROJEKTI U HRVATSKOJ

Naš cement iz Kaknja i naš beton iz TBG Beton ugrađeni su u most Cetina koji je proglašen najatraktivnijim i najzahtjevnijim građevinskim projektom u Hrvatskoj u više od 30 godina! Most je rađen posebnom tehnikom potiskivanja, a povezuje dva tunela – Omiš i Komorjak, gdje su također ugrađeni naši materijali od kojih se gradi budućnost!

Omiška obilaznica je jedan od najvećih infrastrukturnih objekata u Dalmaciji, a njen završetak planiran je do kraja 2025. Na dionici ukupne dužine 3,5 km grade se i dva tunela kao i most iznad rijeke Cetine. Izgradnja mosta na Cetini privukla je veliku pažnju javnosti i medija jer je proglašena najzahtjevnijim i najatraktivnijim građevinskim projektom u Hrvatskoj u više od trideset godina. U martu ove godine, vijest da je most Cetina spojen na visini od 70 metara

u kanjonu iznad rijeke Cetine obišla je regiju i svijet.

Tvornica cementa Kakanj je isporučivala cement, dok je naša kćerka kompanija za proizvodnju i distribuciju betona u Hrvatskoj TBG Beton vršila isporuke betona na ovaj atraktivni i impozantni objekat.

„Najzahtjevniji građevinski projekti traže da se u njih ugrađuju najbolji i najkvalitetniji materijali, a mi u Tvornici cementa Kakanj

i TBG-u imamo tradiciju vrhunske kvalitete proizvoda dugu više desetljeća. Drago nam je što smo na ovaj način mogli dati svoj doprinos ovom sada već sigurno simbolu Omiša i Dalmacije, i spomeniku graditeljstva u Hrvatskoj,” kazao je Branimir Muidža, generalni direktor Heidelberg Materialsa za BiH i Hrvatsku.

A radi se o mostu dugom 224,45 metara koji je građen posebnom tehnikom potiskivanja, dok su krajevi čeličnog luka mosta nad

Cetinom učvršćeni u tunelima s obje strane mosta pa je njegova dužina veća od vidljive konstrukcije. „Most izgleda čudesno jer se nalazi u prelijepom kanjonu Cetine i izravno

direktor TBG Hrvatska.

Gradnja jedne polovice mosta je krenula iz jednog tunela te druge polovice iz drugog,

ali je jedinstven po tome što se konstrukcija promjenjivog poprečnog presjeka potiskuje što još nikad u Hrvatskoj nije rađeno.

Most Cetina dugačak je 224,45 metara, a prvi put u Hrvatskoj most se gradio specijalnom tehnikom naguravanja segmenata. Vidljivo je samo oko 150 metara mosta jer njegov čelični luk izlazi iz dva tunela koja se nalaze s obje strane mosta. Vrijednost radova iznosi 174,46 milijuna kuna (bez PDV-a), odnosno 23,16 milijuna eura, a izvođač radova je Strabag.

Puštanje u promet mosta i tunela planirano je za septembar ove godine kada će ovaj dio omiške obilaznice biti privremeno priključen na državnu cestu D70 kroz tunel Komorjak. Saobraćaj će se odvijati na taj način sve dok se u potpunosti ne završi izgradnja brze ceste Split – Omiš, vrijedne 358 miliona eura. Vrijednost radova na mostu i u tunelima je oko 24 miliona eura.

iz jednog tunela ulazi u drugi. Ponasni smo što je naš beton ugrađen u ovo graditeljsko čudo i već sada znam da ćemo uskoro svojoj djeci pričati kako smo i mi dali doprinos njegovoj gradnji,” kazao je Tomislav Šimić,

a onda je most spojen u samoj sredini kanjona. Nadvisuje Cetinu čeličnim lukom čiji su krajevi učvršćeni u tunelima s obje strane mosta. Ovo nije jedinstven slučaj u Hrvatskoj po tome što se gradi most između dva tunela,

3.600 m³ specijalnog mikroarmiranog betona naše kompanije TBG BH ugrađeno je u još jedan veliki infrastrukturni projekat. Zahvaljujući ovom projektu Aerodrom Sarajevo od januara ove godine ima 11 parking pozicija za avione tipa C (kao što su Air Bus AE321, Boing B737-800 i sl.), što predstavlja povećanje kapaciteta za oko 60%.

PARKIRAJ GROMADU

SPECIJALNI BETON ZA AERODROMSKI PARKING

Sarajevski aerodrom od početka ove godine može se pohvaliti novim parkirnim mjestima za avione, a da bi tako važan infrastrukturni projekat bio urađen vrhunski kvalitetno korišten je najbolji beton za takvu vrstu poduhvata – mikroarmirani beton naše kompanije TBG BH. Naime, postojeća platforma pravougaonog oblika i ukupne površine 38.000 m² (uključujući stazu za vožnju / taksiranje aviona po platformi) mogla je primiti do 7 aviona kodnog slova C (avioni čiji je maksimalni raspon krila do 36 m) kao što su Air Bus AE321 i Boeing B737-800, odnosno do 12 aviona manjih dimenzija.

Kako bi unaprijedio infrastrukturne kapacitete, aerodrom u Sarajevu pokrenuo je prošle godine prvu fazu projekta sanacije i proširenja platforme – manevarske površine za parkiranje aviona.

Projekat proširenja platforme planiran je u dvije faze. U ovoj prvoj fazi projekta završenoj u januaru ove godine, koja podrazumijeva i sanaciju parking pozicije 1, na površini od 18.802 metara kvadratnih uz rub rulne staze A izgrađena su četiri nova parkirna mjesta za veće avione, kao što su avioni tipa Airbus A320 ili Boeing 737. Ovim projektom kapacitet sarajevskog aerodroma povećan je za 60 posto. Kad je riječ o rekonstrukciji postojeće parking pozicije broj 1, ukupna površina radova rekonstrukcije je 2.493 metara kvadratnih.

„Ovakvi projekti zahtijevaju vrhunski kvalitet materijala i isporuke, što su glavne konkurenčke prednosti naše kompanije,” kazala je Ehlimana Šehmehmedović, direktorica TBG BH. „Svoje napore i znanje kontinuirano ulažemo u kreiranje rješenja koja su idealna za svaki pojedinačni projekt, što omogućava održivu i kvalitetnu gradnju.”

S obzirom na to da se ranije korišteni materijal pokazao neodrživim zbog problema sa kolotrazima koje su pravili točkovi aviona na parking pozicijama što je zahtijevalo veoma česte popravke, za ovaj projekat izabrana je posebna vrsta betona kako bi se takvi problemi u potpunosti eliminirali u budućnosti. Radi se o mikroarmiranom betonu koji je specijalna vrsta

betona u koju se dodaju posebna vlakna za ojačanje, a koje TBG BH već neko vrijeme proizvodi i dostavlja na posebne projekte na bh. tržištu.

„Da bi zadovoljio neophodne karakteristike predviđene projektom, beton je prethodno ispitivan u laboratoriju, te su pored standardnih sastojaka (cement, agregat, voda) u beton dodana i čelična vlakna, polipropilenska vlakna, mikrosilika, dva aditiva za beton (superplastifikator i aerant), sve kako bi beton zadovoljio kriterije navedene u projektu,” kazao je Asim Mešić, rukovodilac TBG BH poslovnica u Sarajevu. „U platformu sarajevskog aerodroma ugradili smo oko 3.600 kubnih metara ovog specijalnog betona.”

Navedeni beton koristi se za betone izložene svim vanjskim i podzemnim uticajima kako mehaničkim tako i hemijskim. Beton na aerodromu je zahtjevan jer mora da trpi jako velika opterećenja i izložen je mnogobrojnim vanjskim uticajima. Međutim, TBG BH sa svojim znanjem, stručnošću i kapacitetima stvara rješenja za sve ove zahtjeve.

Ova klasa betona idealna je za korištenje kod izgradnje pista i parking prostora aerodroma, kod industrijskih postrojenja izloženih jakom hemijskom uticaju, te za betone izložene jakom mrazu i niskim temperaturama, kao i betone izložene jakom trenju prilikom same eksploracije.

MEĐUNARODNI INDUSTRIJSKI SAJAM,
SAJAM GRAĐEVINARSTVA, MAŠINSTVA I
METALNE INDUSTRije

18.05.-20.05.2023.
ZETRA, SARAJEVO

ODRŽIVI MATERIJALI KROZ PRIZMU LEGISLATIVE

BUDUĆNOST ODRŽIVIH MATERIJALA

Kakva je budućnost održivih građevinskih materijala? Koji su održivi zeleni materijali dostupni na našem tržištu? Kako to sve prati zakonska regulativa u državi? Na ova i druga pitanja iz ove branje odgovarali su stručnjaci akademske zajednice i građevinske industrije, 18. maja 2023. na panel diskusiji na temu "Zeleni beton" koja je organizirana u okviru sajma Sarajevo Industry Fair.

Sarajevo Industry Fair održan je od 18. do 20. maja i privukao je brojne izlagače, posjetitelje, stručnjake i predstavnike industrije koji su imali priliku istražiti najnovije tehnologije, proizvode i usluge iz različitih sektora. Preko 95 kompanija iz BiH i regije izlagalo je na ovom prvom po redu industrijskom sajmu u Sarajevu.

U okviru sajma održana je i veoma značajna panel diskusija na temu Zeleni beton, jer sve smo više kao društvo svjesni koliko je važno

raditi i graditi na održiv način. A za održivu gradnju potrebni su nam održivi materijali među kojima se posebno ističe zeleni beton i zeleni cement, odnosno cement i beton sa značajnim smanjenjem CO₂.

Na panelu su bogata iskustva na području primjene cementa i betona u građevini predstavili tehnički savjetnik TCK, Nurdin Salihbegović, te Dragana Milaković, izvršna direktorica kompanije Binis Beton Banja Luka,

koji su govorili o budućnosti gradnje i izazovima u građevinskoj industriji koja nastoji što više smanjiti svoj okolišni otisak. Salihbegović je u svom izlaganju istakao sve prednosti novih zelenih tipova cementa i betona, građevinskim materijalima koji su budućnost gradnje.

„Mi u Tvornici cementa Kakanj već duže vremena radimo na inovativnim rješenjima kojima se postiže značajno smanjenje CO₂ u proizvodnji cementa i betona, što je rezultiralo

novim proizvodima, novim tipovima cementa koji se sad popularno nazivaju zeleni cementi jer imaju minimalni uticaj na klimu i klimatske promjene. Razvili smo proizvode za čiju je proizvodnju neophodno mnogo manje energije, dok zadržavaju epitet vrhunske kvalitete. Na ovaj način smo opravdali povjerenje naših kupaca i partnera, a ispunili očekivanja investitora koji sve više nastoje graditi karbonski neutralne projekte. Prva smo cementna kompanija koja je dobila odobrenje za naučno dokazane ciljeve za smanjenje CO₂ emisije," kazao je Salihbegović.

Salihbegović je ovom prilikom također istakao da su svi proizvodi Tvornice cementa Kakanj usklađeni sa EN standardima: „Novi evropski standard za cement EN 197-5 između ostalog omogućava proizvodnju dodatnih vrsta cementa u kojima je smanjen udio klinkera, a posebno je značajno to što je omogućena veća fleksibilnost u kombinovanju nekoliko glavnih sastojaka, posebno krečnjaka.“

nadzirati materijale koji se ugrađuju u objekte i infrastrukturu naše zemlje," kazala je ovom prilikom Kurtović.

Sanin Džidić ovom je prilikom istakao i to da je naše tržište građevinskih materijala dosta neuređeno, te da na naše tržište dolaze svakakvi neprovjereni proizvodi, veoma često

zemljama EU i takvi stižu na naše tržište," kazao je Džidić. „U praksi se kroz testiranja pokazalo da je zapanjujući broj materijala veoma loše kvalitete," dodao je Džidić.

Svi učesnici panela kao i publika saglasni su da ovakvih razgovora i diskusija treba što više, te i ovim putem apeliraju na nadležne

Međutim, iako su evropske norme usvojene i u BiH, zakonske regulative ne prate ovu realnost, što znatno otežava uvođenje ovih novih proizvoda. Iskustva na polju legislative prezentirali su akademski stručnjaci za građevinske materijale i konstrukcije, profesorica Azra Kurtović i profesor Sanin Džidić, koji su ovom prilikom konkretno govorili o problemima s kojima se građevinska industrija i građevinski sektor suočavaju zbog neusaglašenosti zakonske regulative u oblasti građevinarstva sa evropskim normama.

„Naša legislativa koja se odnosi na građevinske materijale nije usklađena sa novim standardima koje smo već usvojili u BiH, te kao takva nije u mogućnosti na odgovarajući način pratiti i

lošije kvalitete, a da se sve to dešava najviše zbog nedostatka zakonskih regulativa. „Često proizvodi ne prolaze određene ateste i provjere u

da što prije riješe pitanje legislative na polju građevinskih proizvoda i održive gradnje u Bosni i Hercegovini.

3D ŠTAMPA BETONOM NA NOVOM NIVOU

NAJVEĆA 3D ŠTAMPANA ZGRADA U EVROPI

Najveća 3D štampana zgrada u Evropi trenutno je u izgradnji u Heidelbergu u Njemačkoj - Heidelberg Materials isporučuje oko 450 tona visokotehnološkog specijalnog maltera pod nazivom i.tech® 3D, koji sadrži vezivo optimizirano za CO₂

Koristeći poseban materijal za 3D štampu betonom kompanije Heidelberg Materials, u Heidelbergu u Njemačkoj trenutno se gradi najveća 3D štampana zgrada u Evropi. Štampanje

zgrade započelo je krajem marta 2023. i očekuje se da će trajati do kraja jula 2023. Kada bude dovršena, kultna poslovna zgrada kompanije za nekretnine KRAUSGRUPPE – duga oko 54 metra, široka 11 metara i visoka 9 metara – ugostit

će podatkovni centar. Heidelberg Materials na projekat isporučuje oko 450 tona materijala i.tech® 3D, materijala razvijenog posebno za 3D štampu betonom koji se može 100% reciklirati. Potpuno mineralni građevinski materijal sadrži

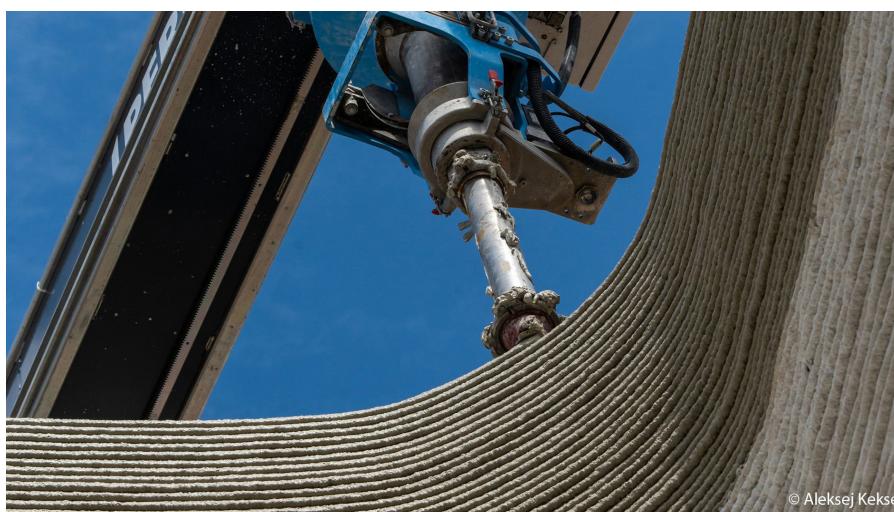
vezivo s karbonskim otiskom oko 55% nižim od klasičnog portland cementa. Projektni partner PERI 3D Construction svojim 3D građevinskim štampačem izrađuje vanjske zidove i pregrade budućeg podatkovnog centra.

„Zadovoljstvo nam je što smo dio ovog inovativnog projekta i što smo zajedno sa našim partnerima dalje razvijali 3D štampanje betona kao metodu izgradnje koja je posebno efikasna po pitanju resursa“, kaže dr Nicola Kimm, članica Upravnog odbora Heidelberg Materials i glavna direktorica za održivost. „Zajedno pokazujemo da održivost i digitalizacija idu ruku pod ruku. Ključni elementi strategije održivosti Heidelberg Materialsa su inovativni i održivi proizvodi poput i.tech® 3D i razvoj digitalnih poslovnih modela.“ Do 2030. Heidelberg Materials planira ponuditi

procesa izgradnje i čini gradilišta sigurnijima zbog nižih emisija prašine i buke i smanjene upotrebu alata.

3D štampanje kuće je zaista impresivno, a tek koliko je impresivno 3D štampanje najveće zgrade u Evropi! A materijal koji se isporučuje dolazi iz naše grupacije: oko 450 tona visokotehnološkog specijalnog maltera pod nazivom i.tech® 3D.

© Aleksej Kekse

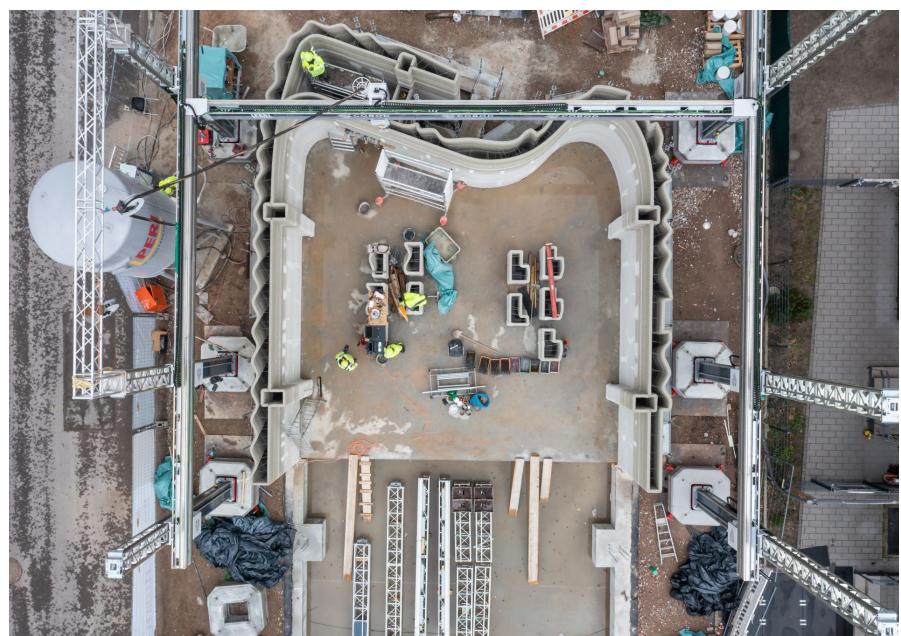
Sloj po sloj: Najveća evropska 3D štampana zgrada trenutno se gradi u Heidelbergu, Njemačka – štampana sa visokotehnološkim građevinskim materijalom i.tech® 3D iz Heidelberg Materialsa

kružne alternative za polovicu svojih betonskih proizvoda širom svijeta. 3D štampani proizvodi sastavni su dio portfelja. Kompanija nudi visokokvalitetne proizvode kao i tehničko znanje arhitektima, inženjerima, proizvođačima 3D štampača i graditeljima koji žele da realizuju zgrade ili betonske elemente pomoću 3D štampe.

i.tech® 3D je već korišten za štampanje prvih stambenih zgrada u Njemačkoj 2020. Od tada je Heidelberg Materials dalje razvijao građevinski materijal i dodatno smanjio sadržaj CO₂. Kroz odgovarajuće planiranje dizajna, sam proces 3D štampanja omogućava do 70% manju potrošnju materijala u poređenju sa konvencionalnim metodama gradnje, a time i dalje smanjenje CO₂. Proces također povećava brzinu i produktivnost

Kad bude završena, ova legendarna poslovna zgrada koja je 54 metra duga, 11 metara široka i 9 metara visoka, ugostit će podatkovni centar. Gradi se od materijala koji je posebno napravljen za 3D štampu betonom koji se može 100% reciklirati. Kroz odgovarajuće planiranje dizajna, sam proces 3D štampe omogućava do 70% manju potrošnju materijala u poređenju s konvencionalnim metodama gradnje, a time i daljnje smanjenje CO₂.

Sjajan primjer kako održivost i digitalizacija idu ruku pod ruku!

MIJENJAJ STANICU

NAJVEĆI ZAHVAT TOKOM REMONTA

Tokom proteklog remonta urađen je veliki zahvat na postrojenju rotacione peći • Zamijenjena je srednja nosiva stanica • U okviru projekta zamijenjen je i dio plašta peći, kao i nosivi prsten, te podložne ploče i bočni graničnici • Vrijednost projekta oko 1,2 miliona KM

Glavni zahvat tokom posljednjeg generalnog remonta odnosio se na investiciju zamjene srednje nosive stanice rotacione peći. Zahvat je podijeljen u tri projekta tako da je zamjena srednje nosive stanice rotacione peći je uključivala: zamjenu dijela plašta rotacione peći u dužini od 2940 mm, zamjenu nosivog prstena, podložnih ploča i bočnih graničnika, sveukupne težine od 75 tona, kao i montažu kompletne opreme.

Kolega Emir Husika, rukovodilac odjeljenja za proizvodnju klinkera i pripremu goriva, koji je i vodio ove investicijske projekte, rekao nam je da je prethodne godine došlo do ozbiljnog

kvara na prstenu srednje nosive stanice čime je pouzdanost peći bila znatno smanjena. „Tokom prošle godine došlo je do veoma ozbiljnog kvara na postrojenju peći, odnosno na prstenu, ali je peć i dalje mogla da radi na određenom nivou. Odmah smo počeli sa pripremama za rješavanje ovog kvara. Isplanirali smo da ovaj zahvat uradimo tokom redovnog zimskog remonta,” rekao je Husika.

Urađene su pripreme, a nakon dolaska opreme pristupilo se i predmontažnim radovima i spajanju svih potrebnih dijelova kao i ostalim pripremama prije podizanja i uštimavanja stanice. Postojeća stanica je „izrezana” a na

njeno mjesto postavljena nova. Nakon što je nova stanica postavljena na svoje mjesto uslijedila su i geodetska mjerenja koja ovakav zahvat zahtijeva.

Tokom izrade rješenja odlučeno je da se radi i novo konstrukcijsko rješenje za podložne ploče i bočne granične prstenove. „Zamjenom je uvedeno i novo konstrukcijsko rješenje za podložne ploče i bočne granične prstenove. Ključna prednost novog rješenja je mogućnost mjerena zazora prstena i podložnih ploča. Osim toga, poboljšana je mogućnost podmazivanja prstena, odnosno sada je lakše pristupiti prstenu radi podmazivanja” kazao je Husika.

Isporučilac plašta i prateće opreme je kineska *Sinoma*, koja je ujedno i bila supervizor na izvođenju radova dok je prsten isporučio talijanski proizvođač *Morandini*. Firma koja je odabrana za montažu i instalaciju opreme mađarski *Titan* s kojima imamo veoma pozitivno iskustvo i dobru saradnju kod sličnih zahvata.

Vrijednost ovog 3u1 projekta iznosi je oko 1,2 miliona KM.

NOVI POSTUPAK SANACIJE OPEKE

U toku aprilskog remonta urađeno je i redovno održavanje peći odnosno zamjena vatrostalnih materijala u peći i hladnjaku, a prvi put u TCK implementiran je postupak sanacije opeke u peći tzv. „veneering“. Veneering je proces nanošenja specijalnih materijala (praškastih) na postojeći potrošeni sloj opeke povećavajući visinu i stvarajući novu zaštitu bez kompletne zamjene opeke u tom dijelu. Za probno korištenje odabrani su dijelovi u peći koji su na prihvativoj granici trošenja, a korišten je Refratechnik materijal MgO 82 SG. Opremu (visokotlačna pumpa, torket mašina i specijalna dizna) za ovaj postupak je obezbijedila kompanija Šamoter sa kojom imamo ugovor za izvođenje radova na ugradnji vatrostalnih materijala, a postupak je izvođen uz prisustvo supervizora firme Refratechnik koje je ujedno vršio i obuku kako šamotera tako i naših nadzornih inženjera za buduće radove ovim postupkom. Lokacije nanošenja su obilježene i rezultate ovih aktivnosti ćemo imati kod narednih revizija opeke u peći.

PRVIJENAC U NOVOM RUHU

MODERNIZACIJA VREĆASTOG OTPRAŠIVAČA

Prvo postrojenje koje smo izgradili nakon privatizacije, vrećasti otprašivač, ove godine smo modernizovali i uradili veliku generalku. Ultimativni svakodnevni cilj jeste da emisije prašine uvijek budu na najvećem mogućem minimumu.

Prije projekat modernizacije naše tvornice nakon privatizacije, koji je proveden u periodu 2001-2002. godine, bila je zamjena dotadašnjeg manje efikasnog elektro filtera s novim vrećastim filterom koji je u to vrijeme bio najmodernije i najefikasnije rješenje za otprašivanje u cementarama. Tako je i danas. Vrećasti filter još uvijek je najefikasnije rješenje uz pomoć kojeg su emisije na najmanjem mogućem nivou.

Filter se sastoji od nekoliko hiljada ogromnih vreća kroz koje prolaze ispusni gasovi s peći, hladnjaka klinkera i drugih povezanih postrojenja, a na vrećama se s unutrašnje strane zadržava sva prašina. Efikasan je jer fizički je skoro pa nemoguće da čestice prašine prođu

kroz te posebno dizajnirane i izrađene vreće.

Kako bi uvijek bio u top formi, filter se redovno održava i vreće po potrebi zamjenjuju. „Ponekad se desi da jedna od preko 3000 vreća zakaže ili se podere. U tom slučaju, taj dio se automatski zatvara, a zrak koji treba da se filtrira preusmjerava na ostale vreće,” pojašnjava nam kolega Emir Husika, rukovodilac odjeljenja za proizvodnju klinkera i pripremu goriva. „Međutim, prošle godine smo se odlučili da uradimo kompletno preuređenje filtera, da obnovimo sve vreće i pomoćnu opremu filtera. Na taj način naš moderni filter uvijek ostaje moderan i maksimalno efikasan,” doda je Husika.

Projekat je obuhvatio kompletну nabavku

novih vreća (3300 kom), kompletну nabavku membrana za ventile na sistemu otresanja, te nabavku kontrolnog ormara i ostale rezervne elektroopreme za kontrolu sistema otresanja. Vreće su isporučene od strane poljskog proizvođača „Kayser”, a ostala oprema od isporučioca filtera firme Redekam. Pod nadzorom supervizora firme Kayser izvršena je kompletna zamjena vreća i membrana u toku remonta (april 2023.), te izvršena hladna proba korištenjem UV praha koja je pokazala ispravnost ugradnje vreća.

Nakon starta peći izvršena je i topla proba koja je pokazala dobre rezultate i trenutna emisija iz glavnog filtera kreće se na razini 0,2 – 0,5 mg/m³.

DONACIJA ŠKOLI

Uaprili ove godine ponovo smo obradovali učenike Mješovite srednje škole u Kaknju. Kao i prošle godine, i ovaj put smo donijeli odluku da doniramo našu rashodovanu ali vrijednu opremu. Tvornica cementa Kakanj je školi donirala električnu mašinu za rezanje – terenicu kao i veliku količinu repromaterijala. Uz pomoć ove donirane opreme i repromaterijala učenici će raditi na praktičnoj primjeni stičenog znanja.

„Naš cilj i naša misija ostaju isti kroz decenije, a to je da na svaki mogući način damo svoj doprinos našoj zajednici. Posebno smo sretni kada imamo mogućnost podržati mlade i obrazovni proces, a to radimo svake godine kroz različite donacije obrazovnim institucijama u Kaknju, kao i pružanje stručne pomoći naših zaposlenika koji su uvijek spremni svoje znanje primijeniti za dobrobit zajednice. Ovi mlađi ljudi koji se sada obučavaju na konkretnoj opremi koju je donirala Tvornica cementa Kakanj steći će mnogo praktičnog znanja i biti konkurentniji na tržištu rada i izrasti u stručnjake svog

zanata,” kazao je Izudin Neimarlija, član Uprave TCK.

„Za naše učenike najvažniji je praktični dio nastave kako bi iz škole izašli što spremniji za budući rad i radno mjesto,” kazao je direktor škole, Šerif Kovač, koji se ovom prilikom zahvalio Tvornici cementa Kakanj za mnogobrojne donacije ovoj stručnoj školi. „Tvornica cementa Kakanj već decenijama podržava školovanje naše omladine i otvara nove mogućnosti za naše učenike. Doniranjem opreme koja se generalno koristi u industrijskom okruženju naše učenike direktno priprema za radno okruženje, što u današnje vrijeme nosi posebnu vrijednost.“

Amar Kulović, rukovodilac mašinskog održavanja, koji je ispred Tvornice cementa Kakanj izvršio organizaciju donacije i primopredaju opreme, detaljnije nam je pojasnio o kakvoj se opremi radi i koje prednosti donosi za učenike Mješovite srednje škole: „Od osnovnih sredstava donirali smo električnu mašinu za rezanje-terenicu namijenjenu za ravno rezanje i rezanje pod

Tvornica cementa Kakanj i ove godine obradovala učenike Mješovite srednje škole u Kaknju. Donirana je vrijedna rashodovana oprema kao i materijal za lakše izvođenje praktične nastave.

ugloni punih profila, okruglih i četvrtastih cijevi, što će učenicima olakšati prilagodbu na industrijsko radno okruženje, obzirom da se radi o mašini koju posjeduje manje-više svaka kompanija iz oblasti metalske industrije, a što škola do sada nije imala na raspolaganju.“

Također je donirano više stotina kilograma starog/korištenog metala za olakšano izvođenje praktične nastave. Navedeni materijal mogu koristiti paralelno škola za bravare, kao i škola za zavarivača, odnosno s navedenim materijalom se može, uz dobru koordinaciju između ova dva smjera, zaokružiti proces izrade jednog komada koji uključuje čišćenje starog komada, sječenje, pripremu za zavarivanje, zavarivanje i konačnu obradu gotovog komada. Pored toga, donacija je uključila i nešto potrošnog materijala poput reznih i brusnih ploča te elektrode za zavarivanje čelika.

Ovo je jedna od brojnih donacija kojima Tvornica cementa Kakanj svake godine podržava i unapređuje obrazovanje u lokalnoj zajednici.

PLAN AKCIJE PUTO DO NULA POVREDA

SIGURNOSNI RAZGOVORI

H&S Akcionim planom za 2023. godinu nastavljamo kvalitativno poboljšavati sprovođenje i evidentiranje sigurnosnih razgovora koji moraju uključivati provjeru razumijevanja i sposobnosti radnika da pravilno primjeni dinamičku procjenu rizika (Stop karticu) odnosno da preduzme potrebne radnje duple provjere pripreme za rad sa svojim nadređenim za ublažavanje rizika od povreda.

Sigurnost i zdravlje na radnom mjestu je ključna vrijednost Heidelberg Materials (HM) i integralni dio svih naših poslovnih aktivnosti. Uvjereni smo da se povrede, profesionalna oboljenja i bolesti mogu spriječiti. Stoga kontinuirano radimo na poboljšanju performansi zaštite i sigurnosti na radu unutar HM Grupe.

Gubitak života, profesionalna oboljenja i povrede neprihvatljivi su u našoj kompaniji, jer se preventivnim djelovanjem u radnoj sredini mogu spriječiti, odnosno znatno umanjiti posljedice ukoliko svako u svom domenu odgovornosti djeluje proaktivno, vlastitim primjerom i jasnim ciljem, koji će slijediti ostali, po liniji rukovođenja. Sigurnosni razgovori su način na koji mi u Heidelberg Materials pokazujemo svoje vodstvo

17.

HEIDELBERGCEMENT

Sigurnost mašina i transporterja

**BRZA LINIJA
MANJE OD 10 ARTIKALA**

"Rekla sam ti da će te cijene otpuhati."

Opšta pitanja za sigurnosne razgovore

Lista provjere:

- Kako transporterje i mašine treba zaštiti i koji je standard?
- Jeste li prošli obuku za sigurnost transporterja i zaštitu mašina i znate li pravila za rad na njima?
- Kako izolirate transporterje u Vašem području?
- Kako znate da su vučne žice transporterja provjerene i da STOP dugmad rade?
- Imate li ikakvih problema tokom čišćenja oko transporterja?
- Radi li se pregled (inspekcija) sigurnosti transporterja i mašina u Vašem području i ko to radi?
- Možete li na siguran način uzimati uzorke materijala sa transporterja?
- Koji su rizici sa opremom u pokretu?
- Imate li jedan poseban transporter na kojem ima više rasipanja nego na drugim transporterima?
- Dešavaju li se ikakve blokade u Vašim transporterima i kako radite debllokadu?
- Imate li jedan transporter u Vašoj tvornici za koji smatraate da se loše održava?
- Koristite li katance da osigurate bilo koju zaštitu?
- Da li je ijedna od Vaših zaštita osigurana uz pomoć patentnih zatvarača umjesto šarafa i matice?

HeidelbergCement priručnik za Sigurnosne razgovore

HeidelbergCement priručnik za Sigurnosne razgovore

44 45

u zaštitu na radu. Njihova je svrha da rukovodioči jasno pokažu našu poslovnu posvećenost da osiguramo zdravlje, sigurnost i dobrobit za naše zaposlenike i izvođače radova.

Proces Sigurnosnih razgovora je važan dio našeg pristupa upravljanju Sigurnošću i time će se dati glavni doprinos u napredovanju prema našem cilju koji je nula povreda.

Radno mjesto nikad ne može biti uređeno tako da bude potpuno sigurno – zapravo ponašanje ljudi određuje da li će doći do povrede ili ne. Rukovodstvo ima najviše uticaja na ponašanje zaposlenika. Sposobnost rukovodstva da utiče na i kontrolira ponašanje ljudi određuje da li će doći do povrede ili ne.

Obilazak radne okoline u okviru Sigurnosnih razgovora omogućit će svim članovima našeg rukovodstva da na primjetan način pokažu kako našim zaposlenicima tako i izvođačima radova na našim lokacijama stalnu predanost kompanije da osigura da svi naši ljudi rade na siguran način.

Efekat koji naprave članovi naših rukovodećih timova kada posjećuju postrojenja i radnu okolinu te razgovaraju o sigurnosti je veoma jak i ne smije se podcjenjivati. To je način mijenjanja kulture naših zaposlenika.

Rukovodioci, bez obzira na njihovu funkciju, imaju svjež pogled na naše radne operacije. Oni su u mogućnosti iskusiti iz prve ruke zadatke koje ljudi rade, u mogućnosti su proaktivno razgovarati o poboljšanjima, i dogovoriti rješenja kada se primijeti nesigurne radnje.

Zaposlenici "vide" rukovodioce koji govore o sigurnosti i "osjećaju" njenu važnost za kompaniju. Mi kao vođe dajemo ono što je najvažnije - "Naše vrijeme". Ljudi rade na nesiguran način jer im mi kao vođe to dopuštamo!!! Rade ono što misle da mi želimo da oni rade !

Na taj način, tako što sprječavamo nesiguran rad mi smanjujemo vjerovatnoču povreda. Propust zaposlenika da obavljaju i jačaju sigurne radnje sve do prihvatljivo sigurnih standarda rezultat je propusta rukovodstva da upravlja sigurnošću. Termin vidljivo vodstvo koristi se da opiše gdje

8.

Izolacija opreme - IoToTo

(lock-out, Tag-out, Try-out)

"Mislim da Vam treba električar, a ne veterinar."

26 HeidelbergCement priručnik za Sigurnosne razgovore

Opšta pitanja za sigurnosne razgovore

Lista provjere:

- Imate li svoje lične katance i da li za njih ima samo jedan ključ?
- Imate li duplinski ključevu u ormariću ili negdje u uredu rukovodioča?
- Koristite li oznake na kojima piše ko radi na opremi?
- Jeste li prošli obuku za izolaciju opreme LOTOTO (Lock-Out, Tag-Out, Try-Out)?
- Jeste li zaključali opremu koju koristite i ako jeste gdje?
- Možete li mi pokazati tačku zaključavanja i dali je pogodno zaključati ovde?
- Kako radite probu za ovaj dio opreme? Kada je neophodno imati dozvolu za rad na Vašoj lokaciji?
- Jeste li kada morali preseći zaštitu od pokretanja? Ako jeste, koja je pravilna procedura na ovoj lokaciji?
- Kada je posljednji put provjerena ova električna panel?
- Jeste li identificirali sve opasne energije koji bi mogle pokrenuti ovu opremu?
- Postoji li procedura izolacije za zadatak koji obavljate?
- Ukoliko nema tačke izolacije za ovu opremu kako sprječavate da je neko pokrene?
- Da li trebate imati ličnu zaštitnu opremu za zaštitu od varnjenja?

27 HeidelbergCement priručnik za Sigurnosne razgovore

su rukovodioci našeg poslovanja primijećeni da vidljivo demonstriraju rukovodstvenu predanost sigurnosti na terenu. Zapamtite, kao rukovodioci mi postavljamo standarde. Ukoliko samo prođete pored nesigurnog čina Vi ste postavili standard. Sprečavanje nesigurnih radnji i uslova je proaktivna način da se sprječe povrede.

H&S Akcionim planom za 2023. godinu planirana je realizacija sljedećih aktivnosti:

- Vježbe za hitne slučajeve moraju biti dokumentovane u HC Protect i adresirati potencijalne najgore scenarije.
- Obuka svjesnosti o prevrtanju vozača (Trening simulatora prevrtanja)
- Provesti individualne i kolektivne „Programe poticaja za „Plave kragne“ 2023. ("Blue Collar Incentive Programs" in 2023).
- Uspostavljanje posjeta za kontrolne

pregled poboljšanja zaštite na radu (H&S / ZNR) na različitim poslovnim linijama / područjima / zemljama i dokumentovane u HC Protect

- Izvješće o napretku o radnjama poduzetim za uklanjanje nedostataka utvrđenih tijekom grupnih ciljeva za 2021. i 2022. godinu (Sigurnost mašina, zaštita transporteru, platforme, mreže, Izolacija opreme – LOTOTO, Standard sigurnosti vožnje, Standard sigurnosti posjetitelja i izvođača)
- Ugraditi dvodijelni sustav blokade miješalice betona (TBG) - Key transfer box (Haake) / Interlock sustav. Alternativa je visokotlačni sustav čišćenja gdje nije potrebna prisutnost radnika.
- Sedmica sigurnosti 2023. s fokusom na teme koje pruža Grupa i/ili H&S NEECA područje na svim lokacijama.

Istvareno	Ugovor	Razlika	Br. tura	Najava_k	Najava	Korekcija*
		126985	2000	2100	27.2.2023	
645	9300	8655	4,87	5	3	-2
682	16000	15318	8,62	9	4	-5
477	700	223	0,13	1	3	2
520	4000	3480	1,96	2	3	1
249	2100	1851	1,04	1	2	1
0	200	200	0,11	1	1	
196	1000	804	0,45	1	1	
618	7500	6882	3,87	4	3	-1
343	7500	7157	4,03	4	4	
593	13300	12707	7,15	7	4	-3
691	15400	14709	8,27	8	4	-4
536	6300	5764	3,24	3	3	
116	3000	2884	1,62	2	2	
0	200	200	0,11	1	3	2
709	10000	9291	5,23	5	4	-1
0	700	700	0,39	1	2	1
0	750	750	0,42	1	2	1
300	32000	32113	1,01	7	9	1

SVE PREMA RASPOREDU

DIGITALIZACIJA NAJAVE ISPORUKA SIROVINA

Digitalizacija poslovnih procesa sada je stalno prisutna u našem svakodnevnom radu. Poslovni procesi se analiziraju i traži se svaki mogući prostor za poboljšanja.

Vrata za digitalizaciju poslovnih procesa su uvijek otvorena i uvijek ima kandidata za digitalizaciju ili poboljšanje postojećih rješenja. Bitno je napraviti prvi korak odnosno izložiti problematiku, a dalje sve ide svojim tokom.

Ovoga puta predstavljamo zadnje implementirano rješenje u polju digitalizacije, a koje se odnosi na najave isporuka sirovina za proizvodnju cementa

Ispunjeni zahtjevi za automatizaciju procesa:

- Kalkulacija broja tura za svakog prevoznika i materijal na osnovu više parametara.
- Korekcija broja tura shodno trenutnoj situaciji.
- Mogućnost označavanja prevoznika kojima se neće slati najava.
- Dostupnost podataka o realizovanim isporukama na dnevnom nivou, a koje omogućava precizno planiranje i najave.
- Unos i slanje liste naloga i imena vozača za isporuke granulisane troske.
- Slanje najava prevoznicima za isporuke sirovina putem emaila.
- U email najavi slati informacije o prevozniku, datumu, materijalu, broju tura te brojevima naloga i imenima vozača te lokacije utevara za gips.
- Arhiviranje svih najava radi naknadnog pregleda i analize.
- Mogućnost korištenja od strane drugih

osoba u slučajevima odsutnosti.

Proces raspodjele te slanja emaila sa najavom svim prevoznicima sa novim digitalnim rješenjem završava se unosom samo nekoliko parametara i jednim klikom.

Kada se posveti tematici te novo rješenje počne koristiti dolaze i nove ideje, a do kojih smo već došli. Koje su to ideje, šta će se dodatno automatizovati, koliko olakšavaju i uređuju poslovni proces, itd. nekom drugom prilikom.

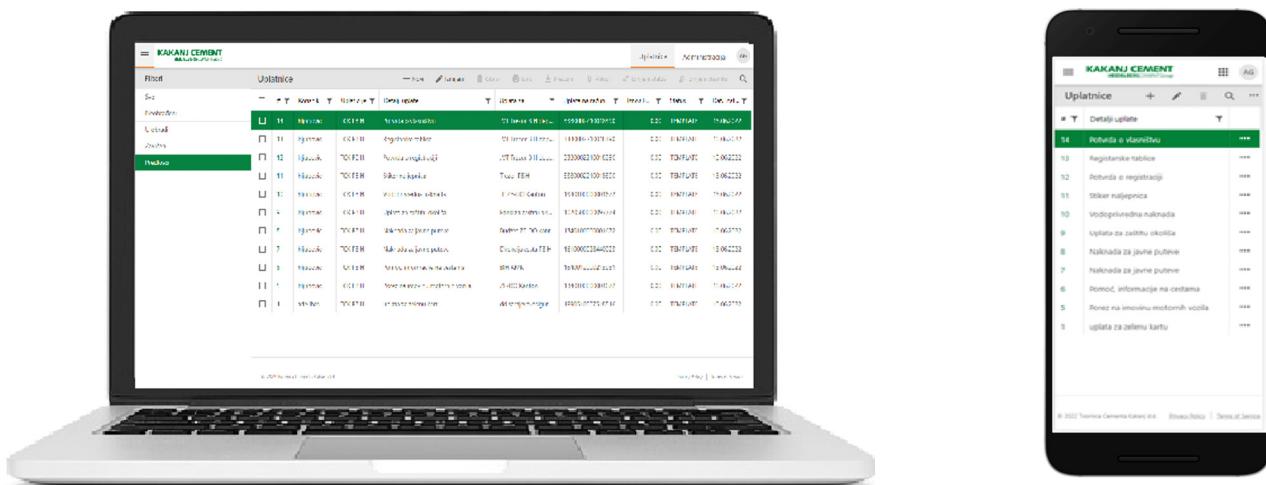
Timski rad i usmjereność donose rezultate!

IT odjel Tvornice cementa Kakanj

UPLATI KLIKOM

INOVATIVNA APLIKACIJA UPLATNICE

Interno razvijenom aplikacijom „Uplatnice“ digitaliziran je i automatiziran proces uplate javnih prihoda za plaćanja koja su izvan centralnoga informacijskog sistema. Digitalizacijom procesa omogućene su mnoge pogodnosti, od jednostavnoga i brzog kreiranja zahtjeva za plaćanje, automatskog kreiranja naloga za plaćanje u informacijskom sistemu banke do automatske notifikacije i dostave potvrda o uplati, a obezbijeđeni su i razni izvještaji. Aplikacijom je značajno unaprijeđen spomenuti proces.

N a našem putu ka održivosti u svoje obaveze uvrstili smo i unapređenje svih naših poslovnih procesa kroz digitalnu transformaciju. U tom pravcu, naši timovi prate i analiziraju svakodnevne poslovne aktivnosti i rade na iniciranju novih ideja za poboljšanje i digitalnu automatizaciju poslovnih poslova kako bi se korisnicima olakšao rad te kako bi se sami procesi unaprijedili i imali što manju mogućnost greške.

Jedna od ideja koja je nastala tokom protekle godine, već je i realizirana. Radi se o izradi i uvođenju aplikacije **Uplatnice** koja je u potpunosti nastala internim snagama. „Nakon analize procesa kojim se vrše uplate kako za TCK tako i za TBG BH, utvrdili smo da se skoro

svaki korak radi 'pješice'. Uplate se vrše u razne svrhe, od registracije vozila do sudskih taks, tako da su do sada nalozi za uplate dolazili iz raznih odjela koji su podatke za uplatu dostavljali u različitim formama (mail, slika, word...). Sve se popunjavalo ručno, unos je bio dosta spor jer su se podaci morali prekucavati što je bio potencijalni izvor mnogobrojnih grešaka, a nedostajala je i evidencija protoka uplatnika,“ kazao je Alija Gerin, kolega iz IT odjela koji je radio na programiranju nove aplikacije.

Gerin je također istakao da je uplatnice pojedinačno trebalo slati na mail svakog od inicijatora uplate, te da je izvještavanje po periodima ili svrsi uplate bilo skoro pa nemoguće. Timskim radom i detaljnom analizom procesa sa

svim korisnicima napravljeno je rješenje koje sada svima omogućava mnogo brži rad sa minimalnim prostorom za greške. U aplikaciji Uplatnice sada postoje predlošci za svaku vrstu uplate, dok krajnji korisnici treba samo da odaberu odgovarajući predložak te unesu iznos za uplatu. Aplikacija obavlja sve ostalo.

„Sada imamo i sve podatke centralizirane na jednom mjestu, moguće su različite vrste pretraga i izvještavanja, a distribucija procesiranih uplatnica na krajnje korisnike također se vrši automatski. To smo postigli povezivanjem aplikacije sa Active Directoryjem,“ dodaje Gerin. Također je istakao da su nakon višemjesečnog korištenja aplikacije **Uplatnice** stigli veoma pozitivni komentari od korisnika.

ESG INFO

Kao članica Vijeća stranih investitora (FIC),
Tvornica cementa Kakanj aktivno učestvuje u svim
oblicima dijeljenja znanja i spremno pruža svoju
ekspertizu, naročito na polju održivog razvoja.

DANI

STANDARDI ODRŽIVOSTI

**ESG
INFO DANI
U BIH**

**02. 03. BANJA LUKA
07.03. SARAJEVO
14.03. TUZLA
21.03. MOSTAR**

ORGANIZATORI

PARTNERI

U skladu sa nastavkom aktivnosti Vijeća stranih investitora u BiH (FIC) koje se odnose na promociju i uvođenje ESG standarda u kompanijama koje posluju u BiH i Zapadnom Balkanu, u mjesecu martu Vijeće je zajedno sa Advantis broker Banja Luka, te u partnerstvu sa Međunarodnom finansijskom korporacijom (IFC) i Državnim sekretarijatom za ekonomski poslove (SECO) švicarskog saveznog odjela za ekonomski poslove u sklopu implementacije projekta "ECA ESG PROGRAM - ESG aktivnosti u Bosni i Hercegovini" organizovalo Info dane o ESG standardima u četiri bosanskohercegovačka grada Banjaluci, Sarajevu, Tuzli i Mostaru.

Pitanje uvođenja i poštivanja ESG standarda postaju sve više zastupljena u poslovanju, naročito zbog činjenice da odgovorni investitori širom svijeta sve više vode računa o zaštiti životne sredine, poštovanju prava radnika i dobrom upravljanju kompanijama. Trenutno

mnoge zemlje Zapadne Evrope uvode ESG standarde u svoja nacionalna zakonodavstva i postaju dijelom obaveze za velike korporacije i ohrabruju potpuno novi set kriterija i smjernica za dobro upravljanje. S toga, u budućnosti će sve više i više postojati potreba da kompanije iz BiH, naročito izvozno orijentirane kompanije čiji su partneri u zemljama EU, ispune određene ESG standarde.

„Kompanije u Bosni i Hercegovini su postale važan segment globalnih lanaca vrijednosti i privlače sve veći udio direktnih stranih investicija,” kazala je ovom prilikom Sanja Miovčić, direktorica Vijeća stranih investitora. „Medutim, nedostatak razumijevanja i ograničena usklađenost sa standardima i principima ESG-a, postaje sve veći rizik za njihovo poslovanje. Sa druge strane, u BiH postoje mnoge kompanije a naročito članice Vijeća stranih investitora koje imaju kapacitet, rezultate i dokaze koji potvrđuju da oni kroz svoje prakse, te obaveze, u velikoj mjeri već ispunjavaju ESG standarde.“

Bila je ovo prilika da članice Vijeća stranih investitora koje u velikoj mjeri već ispunjavaju

ESG standarde, kroz aktivnosti u okviru Info dana upoznaju domaće kompanije, koje tek trebaju implementirati ESG standarde u svoje poslovanje, sa konkretnim ESG praksama, međunarodnim i regionalnim iskustvima o integraciji EGS standarda u donošenje odluka o ulaganju čime se otvara mogućnost za širi dijalog o izazovima i mogućnostima usvajanja ESG standara i načela u osnovnu djelatnost bh kompanija.

Znanja i iskustva koja je naša kompanija, Tvornica cementa Kakanj, sticala godinama kao članica prestižne njemačke grupacije Heidelberg Materials, predstavio je naš kolega Almir Bajtarević, stručnjak za ISO standarde i zaštitu okoliša: „Tvornica cementa Kakanj je zvanično Biznis lider održivog razvoja u BiH i kao takva mentor drugim kompanijama koje nastoje svoje poslovanje usaglasiti sa ESG principima i standardima poslovanja. Mi smo godinama radili uz pomoć stručnjaka Heidelberg Materials grupacije i izgradili veoma uspješan sistem rada kroz koji nastojimo postići najbolje moguće rezultate uz poštivanje svih naših dionika, kako naših vlasnika i dioničara, tako i naših kupaca, partnera, radnika i lokalne zajednice,” kazao je Bajtarević tokom svog izlaganja.

U okviru ovih događaja prezentirani su primjeri dobre prakse za održivi razvoj i jačanje investicija, te je urađen osvrt na ESG regulative i domaće zakonodavstvo. Tokom svakog od Info dana, sadržajan uvid u ESG regulativu i lokalno zakonodavstvo dali su konsultanti i pravni eksperti kompanije Advantis Broker, kao i drugih kompanija članica Vijeća stranih investitora.

Nakon uspješno održanih Info dana Vijeće stranih investitora planira kreirati i objaviti publikaciju kao jednu vrstu vodiča prilagođenog kompanijama koje posluju na bh. tržištu kako bi što lakše implementirale ESG strategije u svom poslovanju. Istovremeno će se kod relevantnih donositelja odluka zagovarati uspostavljanje ESG standara, te će se kroz izmjenu ili donošenje novog pravnog okvira napraviti razlika u tretmanu kompanija koje poštuju i koje ne poštuju ESG standarde. Vijeće stranih investitora će i dalje raditi na podizanju svijesti kod javnosti koristeći primjere dobrih praksi kompanija koje su već ESG standarde implementirale u svom poslovanju, kao što je Tvornica cementa Kakanj.

MITCHELL MA BELLE

Mitchell tvornica, Heidelberg Materials. Na lokaciji tvornice značajno se ističe 66 metara široka i 50 metara visoka skladišna kupola koja može primiti 154.000 tona klinkera.

NOVA TVORNICA CEMENTA U SAD-U

- Heidelberg Materials svečano je otvorio svoju novu tvornicu cementa u Mitchelu, Indiana, drugi najveći pogon za proizvodnju cementa u Sjevernoj Americi. • Najsavremenija tvornica značajno će povećati lokalnu proizvodnju uz značajno smanjenje emisija CO₂ i potrošnje energije za Heidelberg Materials North America. • Projekat, realiziran na vrijeme i u skladu s budžetom uprkos poremećajima uzrokovanim pandemijom koronavirusa, rezultat je višegodišnjeg perioda izgradnje i ulaganja od više od 600 miliona američkih dolara.

Dana 13. juna ove godine, Heidelberg Materials je zvanično otvorio svoju novu tvornicu cementa u Mitchelu, Indiana. Najsavremenije postrojenje bit će druga najveća tvornica cementa u Sjevernoj Americi s kapacitetom od 2,4 miliona tona cementa godišnje te jedna od tehnološki najnaprednijih i najodrživijih ikada izgrađenih. Upravi

Heidelberg Materialsa u presijecanju vrpce pridružili su se kupci, partneri, kao i savezni, državni i lokalni dužnosnici.

"Naš projekat Mitchell ponosno se ističe u našoj bogatoj historiji i istovremeno pruža uzbudljiv pogled u budućnost proizvodnje cementa," rekao je glavni izvršni direktor Heidelberg

Materialsa dr. Dominik von Achten: "Tvornica će značajno doprinijeti ponudi Heidelberg Materialsa niskokarbonских materijala cementa i betona – savršeno je pozicionirana da postane prva potpuno dekarbonizirana tvornica cementa u SAD-u. To predstavlja našu predanost dalnjem smanjenju našeg sjevernoameričkog otiska i povećanju održivosti naših proizvoda."

"Postrojenje će smanjiti emisije CO₂ u proizvodnji klinkera po toni proizvoda za gotovo 30%, uglavnom radom na prirodni plin," rekao je Chris Ward, član upravnog odbora Heidelberg Materialsa i direktor za područje Sjeverne Amerike. "Naše ulaganje u postrojenje Mitchell pomaže nam smanjiti naš karbonski otisak dok istovremeno zadovoljava rastuću potražnju za održivim proizvodima na ovom ključnom tržištu."

Mitchell je također mjesto gdje će se nalaziti do sada najveći projekat Heidelberg Materialsa za hvatanje, iskorištavanje i skladištenje ugljika (CCUS): Cilj kompanije

je do 2030 uhvatiti 95% emisija CO₂ iz novorenoviranog proizvodnog pogona i pohraniti ih u lokalni kopneni rezervoar u bazenu Illinoisa. To odgovara smanjenju emisije od približno 2 milijuna tona CO₂ godišnje. Heidelberg Materials trenutno provodi studiju izvodljivosti na lokaciji, uz podršku Ministarstva energetike SAD-a.

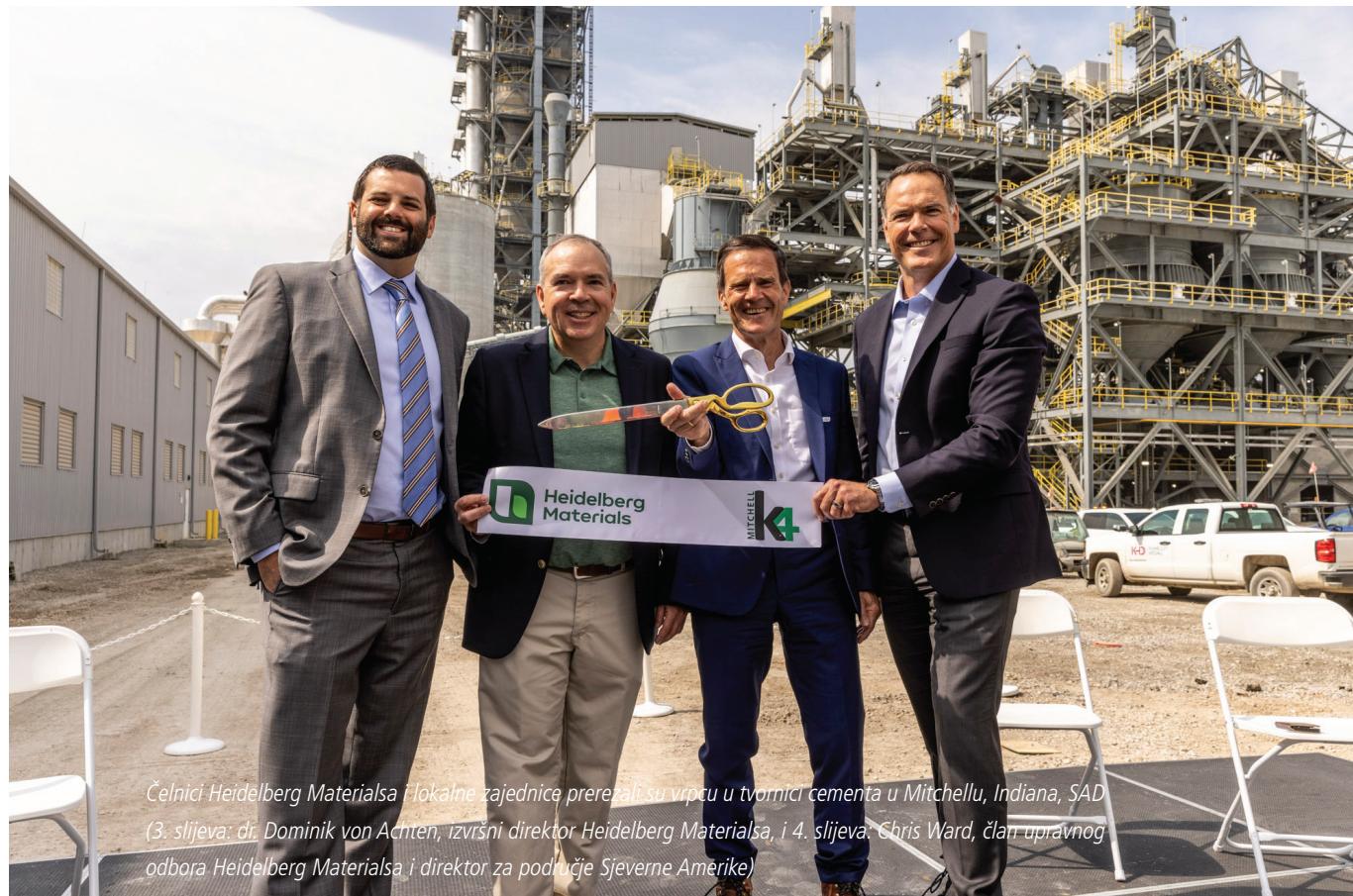
Očekuje se da će tvornica Mitchell pomoći u rješavanju ograničenja opskrbnog lanca cementa u SAD-u. Počinje raditi odmah nakon usvajanja Zakona o infrastrukturnim ulaganjima i zapošljavanju iz 2021. godine. Ovaj savezni zakon, između ostalog, osigurava povijesno visoke razine financiranja za potrebe kopnenog prevoza, uključujući 110 milijardi USD za popravak cesta, mostova i potporu velikim infrastrukturnim projektima.

Na lokaciji tvornice značajno se ističe 66 metara široka i 50 metara visoka skladišna kupola koja može primiti 154.000 tona klinkera. Struktura je izgrađena s EcoCem

PLCTM Heidelberg Materials, izdržljivim cementom proizvedenim sa znatno manjim karbonskim otiskom. Novi pogon će proizvoditi EcoCem i druge održive proizvode.

Pored povećanja kapaciteta, Heidelberg Materials također poboljšava i distributivni lanac proces tvornice. Kompanija će nabaviti dodatnih 1.000 željezničkih vagona za opsluživanje novorenovirane željezničke stanice u blizini lokacije, čime se smanjuje cestovni promet i štedi CO₂. U novi distribucijski terminal može se skladištiti dodatnih 32.000 tona cementa.

Tvornica Mitchell projektirana je u skladu s najnovijim tehnološkim standardima kako bi se ispunili ambiciozni ciljevi proizvodnje i kapaciteta. Novi automatizirani laboratorijski pametni kontrolni centar za prikupljanje i razmjenu podataka i automatizirana rotacijska mašina za pakovanje velike brzine koji može puniti 3600 vreća na sat dramatično će povećati učinkovitost.

CO₂ KAO SIROVINA

PRVO VELIKO CCU POSTROJENJE NA SVIJETU U TVORNICI CEMENTA

Heidelberg Materials i Linde grade prvo veliko CCU postrojenje na svijetu u tvornici cementa u Lengfurtu u Njemačkoj • Planirano je da postrojenje počne s radom već 2025. s kapacitetom hvatanja od oko 70 000 tona CO₂ godišnje. • Zbog svoje čistoće, prerađeni plin bit će pogodan za korištenje u prehrambenoj i hemijskoj industriji.

Heidelberg Materials i Linde osnovali su zajednički pothvat pod nazivom "Capture-to-Use" (CAP2U) za izgradnju i upravljanje najsavremenijim postrojenjem za hvatanje i ukapljivanje ugljen dioksida. Prvo svjetsko postrojenje za hvatanje i iskorištavanje ugljika (CCU) u industriji cementa trebalo bi početi s radom 2025. u tvornici Heidelberg Materials u Lengfurtu u Njemačkoj. Postrojenje će omogućiti ponovno korištenje uhvaćenog CO₂ iz proizvodnje cementa kao vrijedne sirovine u proizvodnim aplikacijama. Planirana količina pročišćenog i ukapljenog CO₂ je oko 70.000 tona godišnje.

Linde će većinu proizvedenog CO₂ plasirati na tržiste kroz zajednički pothvat. Zahvaljujući svojoj čistoći, prerađeni plin može se koristiti i u prehrambenoj i hemijskoj industriji, kao na primjer u gaziranoj mineralnoj vodi. Manji udio koristit će Heidelberg Materials za poticanje novih tehnologija recikliranja CO₂ i rekarbonacije.

Za provedbu ovog projekta, značajni doprinosi

oba partnera bit će dopunjeni finansiranjem od oko 15 miliona eura iz programa financiranja dekarbonizacije industrije koje obezbeđuje njemačko Savezno ministarstvo za ekonomska pitanja i klimatske akcije (BMWK).

„Zadovoljstvo nam je implementirati prvi svjetski veliki CCU projekat u industriji cementa zajedno s našim partnerom Lindeom,” kaže dr. Dominik von Achten, predsjednik upravnog odbora Heidelberg Materialsa. „Kao dio naše ambiciozne globalne strategije CCUS-a, trenutno pokrećemo niz različitih projekata za hvatanje i iskorištavanje ugljika na industrijskoj razini. Na ovaj način želimo identificirati održive i efikasne načine za smanjenje ugljičnog otiska i ponovno korištenje CO₂. Planirano je da projekt u Lengfertu počne s radom već 2025. Financiranje od BMWK-a pokazuje važnost koju njemačka vlada također pridaje našem zajedničkom projektu.“

„Za naše kupce, sigurna, visokokvalitetna opskrba plinom CO₂ proizvedenim na način koji ne šteti klimi od posebno je velike važnosti,” kaže dr.

Mathias Kranz, potpredsjednik On-Site & Bulk Linde GmbH, ističući zahtjeve za opskrbu plinom CO₂. „S našim partnerom Heidelberg Materialsom i tvornicom u Lengfertu, ne samo da ćemo moći proširiti našu opskrbu u budućnosti, nego ćemo također osigurati CO₂ na održiv i klimatski prihvatljiv način s kratkim transportnim rutama.“

„Zaštita klime jedan je od najhitnijih izazova s kojima se naša industrija suočava,” kaže Jürgen Nowicki, izvršni potpredsjednik Linde plc i glavni izvršni direktor Linde Engineeringa. „S ovim zajedničkim poduhvatom, dva globalna lidera u svom području kombiniraju svoju stručnost kako bi stvorili rješenje koje je i održivo i ekonomično. Nakon uspešnih pilot primjena, ovo industrijsko postrojenje utrt će put održivoj proizvodnji cementa.“

Postrojenje projektira i gradi Linde Engineering – jedna od vodećih kompanija za CO₂ postrojenja. Na temelju sistema za pročišćavanje amina posebno razvijenog za dimne plinove, ugljični dioksid će se odvojiti direktno iz dijela struje ispušnih plinova iz

peći za cementni klinker. Oprema za pročišćavanje i ukapljivanje, spremnici za međuskladištenje proizvoda i objekti za utovar također su dio projekta.

Heidelberg Materials, pionir na putu ka ugljičnoj neutralnosti u svojoj industriji, već je uspješno testirao hvatanje CO₂ na temelju tehnologije pročišćavanja amina u prošrenom laboratoriju u svojoj norveškoj tvornici cementa u Breviku između 2012. i 2016. godine.

Linde u zajednički pothvat unosi svoju stručnost u ekološkim tehnologijama koje se temelje na plinu i koje korisnicima širom svijeta omogućuju povećanje produktivnosti uz smanjenje uticaja na okoliš.

O kompaniji Linde

Linde je vodeća globalna kompanija za industrijske plinove i inženjeringu s prodajom od 33 milijarde dolara u 2022. Kompanija opslužuje različita krajnja tržišta kao što su hemikalije i energija, hrana i

piće, elektronika, zdravstvo, proizvodnja, metali i rудarstvo. Industrijski plinovi i tehnologije kompanije Linde imaju bezbrojne primjene, uključujući proizvodnju čistog vodika i sistema za hvatanje ugljika koji su ključni za energetsku tranziciju, medicinskog kisika koji spašava život te plinova visoke čistoće i specijalnih plinova za elektroniku. Linde također isporučuje najsuvremenija rješenja za preradu plina za podršku širenju kupaca, poboljšanjima učinkovitosti i smanjenju emisija.

WASTE2 ENERGY

CJELOVITO UPRAVLJANJE OTPADOM

Drugu godinu zaredom u Zagrebu je održana konferencija o gospodarenju otpadom „Waste2Energy“ na kojoj su, uz mnoge domaće i međunarodne predavače, sudjelovali i predstavnici Tvornice cementa Kakanj. Cilj događanja bio je informirati javnost o mogućnostima korištenja otpada kao energenta u okvirima kružne ekonomije te dati prikaz raznih tehnologija i njihovog uticaja na okoliš.

Kve veća količina otpada koju proizvodimo predstavlja jedan od najvećih izazova modernog društva, a s obzirom na to da su se konvencionalne metode odlaganja otpada pokazale kao neodržive, tražimo nove načine kako bismo smanjili količinu otpada koji završava na odlagalištima te kako bismo taj otpad pretvorili u koristan izvor energije. Upravo o tim rješenjima i inovativnim pristupima u upravljanju otpadom raspravljalo se na 2. međunarodnoj konferenciji Waste2Energy, koja se održala od 27. do 28. aprila u Hilton Garden Inn u Zagrebu. Također

se raspravljalo o poteškoćama u komunikacijskim procesima cjelovitog upravljanja otpadom na relaciji korisnik – skupljači – obrada – upotreba – odlaganje.

Tvornica cementa Kakanj je i ove godine učestvovala u ovoj konferenciji i predstavila svoja rješenja kojima doprinosi procesu smanjenja otpada i smanjenja ukupnog uticaja na okoliš. Na konferenciji nas je predstavljao kolega Almir Bajtarević: „Kao poslovni lider održivog razvoja u BiH, TCK svakodnevno radi na optimizaciji potrošnje energije, efikasno upotrebi resursa, upotrebi alternativna goriva i razvoju proizvoda koji su okolišno i energetski održivi.“

Istakao je Bajtarević ovom prilikom. „U svom proizvodnom procesu stalno radimo na smanjenju potrošnje energije. Upotrebom nusproizvoda drugih industrija (leteći pepeo, šljaka, troska...) kompanija maksimalno doprinosimo smanjenju potrošnje prirodnih resursa, uz zbrinjavanje nusproizvoda koji bi završili na deponijama i smanjenje emisija. Uvođenjem alternativnih goriva dodatno doprinosimo očuvanju okoliša upotrebom otpada kao energenta. Na ovaj način TCK doprinosi globalnom smanjenju CO₂ emisija, smanjenju otpada, kao i smanjenju upotrebe fosilnih goriva koji su jedan od najvećih uzročnika CO₂ emisija,“ kazao je Bajtarević.

KRUŽENJE BETONA U PRIRODI

KRUŽNA EKONOMIJA

- Heidelberg Materials preuzima SER Group, vodeću integriranu kompaniju specijaliziranu za rušenje i reciklažu građevinskog materijala • Ovom akvizicijom, Heidelberg Materials dodatno proširuje svoje aktivnosti cirkularne ekonomije u Njemačkoj

Heidelberg Materials preuzima SER Group, vodeću integriranu kompaniju specijaliziranu za rušenje i reciklažu građevinskog materijala, sa sjedištem u Heilbronnu, u južnoj Njemačkoj. S godišnjim prihodom od oko 50 miliona eura i tri moderna postrojenja za reciklažu, SER Grupa je tržišni lider u širem području Heilbronna i zapošljava više od 220 ljudi. Ova akvizicija dolazi ubrzo nakon preuzimanja RWG Holding GmbH sa sjedištem u Berlinu u novembru 2022. i naglašava fokus Heidelberg Materialsa na jačanje aktivnosti kružne ekonomije.

„Kupinom SER Grupe, dodatno proširujemo našu ponudu kružnih materijala u Njemačkoj. Ponovna upotreba građevinskog materijala i recikliranje betona ključni su za postizanje naših ambicioznih klimatskih ciljeva. Cilj nam

je ponuditi kružne alternative za polovinu naših betonskih proizvoda širom svijeta do 2030. godine,” kaže dr Dominik von Achten, predsjednik Upravnog odbora. „Svim zaposlenim SER Grupe upućujem srdačnu dobrodošlicu u Heidelberg Materials”, dodaje on.

U budućnosti, Heidelberg Materials planira dati prioritet upotrebi recikliranih materijala u proizvodnji betona u odnosu na korištenje primarnih sirovina. „Ovo ne samo da čuva prirodne resurse sirovina, već nam također omogućava da otvorimo nova poslovna područja i proširimo našu ponudu optimizovanim proizvodima za reciklažu u Nemačkoj”, kaže Christian Knell, generalni direktor HM-a za Njemačku.

„Fokusiran na održivost i kružnu ekonomiju, Heidelberg Materials nam je idealan strateški

partner da i dalje uspješno vodimo našu kompaniju u budućnost”, naglašavaju glavni dioničari SER grupe Herbert Röger i Michael Wiener.

Heidelberg Materials intenzivno radi na inovativnim metodama za obradu, ponovnu obradu i vraćanje visokokvalitetnih recikliranih materijala kao što je srušeni beton u ciklus izgradnje. U Njemačkoj, Heidelberg Materials već nudi beton sa značajno smanjenim CO₂ s recikliranim sadržajem kroz svoj održivi EcoCrete portfolio. Poslovanje SER grupe idealno nadopunjava postojeći portfolio Heidelberg Materialsa.

Akvizicija podliježe odobrenju antimonopolskih organa, pa se očekuje se da će transakcija biti završena u prvoj polovini 2023.

CILJEVI REALNI I MJERLJIVI

NAUČNO POTVRĐENI CILJEVI

- Inicijativa Science Based Targets (Znanstveno utemeljeni ciljevi) potvrdila je ciljeve Heidelberg Materialsa za smanjenja ugljika do 2030. pod novim okvirom do 1,5°C • Heidelberg Materials obavezuje se na pojedinačne ciljeve opsega 1 i 2, kao i cilj opsega 3 za 2030., u odnosu na baznu godinu 2020.
- CCUS (hvatanje, upotreba i skladištenje ugljika) i cirkularnost ključne su poluge kompanije za postizanje vodećih ciljeva smanjenja CO2 u industriji

Inicijativa Science Based Targets (SBTi) potvrdila je ciljeve Heidelberg Materialsa za smanjenja ugljika do 2030. pod novim okvirom do 1,5°C. Nakon temeljite procedure validacije, postignuće kratkoročnog cilja kompanije uspješno je procijenjeno prema strogim kriterijima SBTi-ja: Heidelberg Materials se obavezuje smanjiti bruto emisije stakleničkih plinova iz opsega 1 i 2 za 26,7% po toni cementnog materijala do 2030. u odnosu na baznu 2020. godinu. U okviru ovog cilja, Heidelberg Materials obavezuje se smanjiti

bruto emisije stakleničkih plinova opsega 1 za 24% po toni cementnog materijala i emisije stakleničkih plinova opsega 2 za 65% po toni cementnog materijala unutar istog vremenskog okvira. Kompanija također dodaje cilj opsega 3 svojim u industriji vodećim ciljevima smanjenja opsega 1 i 2 kako bi smanjila apsolutne emisije stakleničkih plinova iz kupljene robe i usluga¹ za 25% unutar istog vremenskog okvira. Ove su obaveze u skladu s prethodno objavljenim ciljem Heidelberg Materialsa o smanjenju specifične neto emisije CO2 na 400 kg po toni cementnog materijala do 2030, što je jednako smanjenju od 47% u usporedbi s razinama iz 1990. godine.

(¹ Odnosi se na kupljeni cement i klinker)

„Zaštita klime i smanjenje emisija CO2 presudni su zadaci našeg vremena, a energetski intenzivne industrije imaju posebnu odgovornost u tom smislu“, rekao je dr. Dominik von Achten, predsjednik Upravnog odbora. „U Heidelberg Materialsu, mi se žurno i s velikom predanošću bavimo ovim zadacima.“

„Kao što je vidljivo u našim ažuriranim Obvezama održivosti 2030., klimatske akcije ključni su element strategije održivosti kompanije Heidelberg Materials“, dodala je dr. Nicola Kimm, direktorica održivosti i članica Upravnog odbora.

„SBTi validacija pokazuje da naš plan održivosti ne uključuje samo najambiciozniji cilj smanjenja

u cementnoj industriji – već i realan, mjerljiv plan u skladu sa scenarijem od 1,5°C. Slijedimo jasan, znanstveno utemeljen pristup, smanjujući naš ugljični otisak pomoću instrumenata kao što su inovacije proizvoda i procesa i CCUS na industrijskoj razini. Zatvaranjem ugljičnih i materijalnih petlji predvoditi ćemo održivu transformaciju našeg sektora.“

Heidelberg Materials aktivno je pridonio razvoju novog okvira za 1,5°C i bio je prva kompanija u sektoru cementa čije je tadašnje ciljeve potvrdio SBTi 2019. SBTi procjenjuje i potvrđuje

korporativne ciljeve smanjenja emisija u skladu s najnovijim znanstvenim spoznajama o klimi. Smjernice za cement prije su svjetski okvir za kompanije u sektoru cementa za postavljanje kratkoročnih i dugoročnih znanstveno utemeljenih ciljeva u skladu s ciljem Pariškog sporazuma da se ograniči porast globalne temperature na 1,5 °C iznad predindustrijskih razina.

JEDNA DOZA ZA TRI ŽIVOTA

KAPI KOJE ŽIVOT ZNAČE

Kompanija smo koja s ponosom kroz decenije gradi svoju društvenu odgovornost i koja je uvijek spremna priteći u pomoć onima kojima je to najpotrebnije. Međutim, posebno smo ponosni na naše zaposlene koji se svaki put u sve većem broju odazovu na pozive za učešće u akcijama doniranja.

A zadnji dan februara ove godine naši su radnici donirali kapi života!

Hvala svima koji su se odazvali na akciju darivanja krvi i koji su dali dio sebe za druge.

Među mnogobrojnim darivateljima krvi tog dana posebno se istakao naš kolega Elvedin Selimović kome je ovo bilo jubilarno 30. doniranje, a u akcijama učestvuje od 1988. godine.

„Od 1988. godine redovno doniram krvi, i uvijek ću se odazvati na svaku ovaku akciju dokle god to budem mogao,” kazao je Selimović.

„Nevejerovatan je osjećaj znati da si nekome spasio život, a da ti je za to bilo potrebno samo petnaestak minuta!” dodaje Selimović.

Jeste li znali da je jednom doniranom dozom krvi moguće spasiti tri života!

Akciju smo kao i uvijek organizirali u saradnji sa organizacijom Crveni križ općine Kakanj i Transfuzijskim centrom JU KB Zenica.

ENERGETSKI ODVAŽNO

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA ENERGETSKE MENADŽERE

U prošlom broju pisali smo o programu EUREM, programu obrazovanja iz energetske efikasnosti koji se provodi u 35 zemalja širom svijeta i kroz koji je osposobljeno više od 6.000 energetskih menadžera. U martu ove godine završio se treći ciklus ovog programa za osposobljavanje energetskih menadžera – tokom šest mjeseci njih devetero, uključujući i našeg kolegu Mersada Obraliju, uspješno su savladali 16 tema u okviru 220 sati predavanja

Program je trajao šest mjeseci, od 27. oktobra 2022. do 20. marta 2023. godine, a glavni cilj programa obuke EUREM je osposobiti zaposlenike da unutar privrednog društva u kojem su zaposleni, prepoznaјu potencijale za uštedu energije, postave konkretnе ciljeve te primjene potrebne mjere za uštedu energije i novca. Na osnovu toga učesnici su izradivali svoj individualni energetski koncept, koji između ostalog predstavlja dio završnog ispita i uslov za sticanje međunarodno priznatog certifikata EUREM EnergyManager.

Na dodjeli certifikata održanoj početkom aprila 2023. proglašeni su i najbolji radovi. Tako je najuspješniji rad pripao Azelma Demirović iz firme Mann Hummel, dok je drugo mjesto pripalo Ajla Imamovic iz Nlogic Advisory, a

treće mjesto Mersadu Obraliju iz firme Tvornica cementa Kakanj d.d.

Rad kolege Obralije bio je na temu: „Iskorišтavanje energije dimnih gasova za kombinovanu proizvodnju toplotne i električne energije”, a studija se radila na osnovu parametra iz TCK iz 2021. godine (rotaciona peć).

Princip samog sistema je na bazi Organskog Rankinovog ciklusa koji koristi nisku temperaturu gasova za proizvodnju pare od koje se dalje dobiva električna i toplotna energija. Rezultatima je utvrđeno da bi se moglo pokriti 22% godišnjih potreba tvornice za strujom i da bi dobivena toplotna energija bila dovoljna za grijanje svih prostorija u fabriци pa čak i dobrim dijelom Kaknja u zimskom periodu. U brojkama je to 2MW električne

snage na turbini i 7MW toplotne energije dostupne iz kondenzatora.

Sama tehnologija nije nova na tržištu, ali pod dejstvom energetske krize se počela sve više razmatrati u industrijskim procesima, naročito cementnoj koja je odlična za implementaciju istog.

Čestitamo svim učesnicima na uspješno obavljenim zadacima i stečenom certifikatu EUREM EnergyManager, posebno našem kolegi Obraliji, te im želimo puno sreće u daljnjoj profesionalnoj karijeri. Sigurni smo da će stečeno znanje i iskustva primjenjivati na dobrobit kako svoje kompanije tako i dobrobit zajednice.

Program implementira AHK Predstavništvo njemačke privrede u BiH.

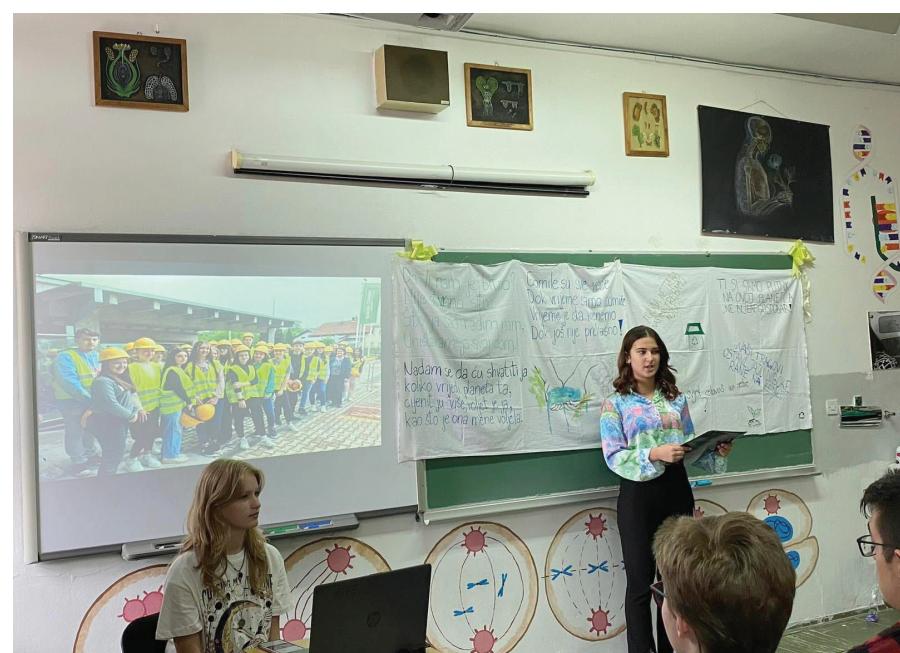
EKO CIGLA OD OTPADA

PROJEKTI MLADIH

Podržali smo rad Ekološke sekcije Gimnazije „Muhsin Rizvić“ Kakanj. Članice sekcije su se na vrlo kreativne načine, tokom cijele godine, trudile da probude svijest kod učenika, ali i ostalih građana Kaknja o tome koliko je naša planeta zagađena. Istraživale su, održavale sastanke, prisustvovale mnogim prezentacijama, koja uključuje i prezentaciju Tvornice cementa Kakanj, i na kraju svoj rad upotpunile zanimljivom idejom - izradom eko cigle

Mnogo je načina kroz koje pomažemo lokalnoj zajednici, posebno nas raduje kada naša pomoć seže u sferu obrazovanja na način da se naša stručnost primjenjuje na različite projekte mladih. Ovaj put donosimo vam priču o projektu koji smo podržali a koji realiziraju kakanjski gimnazijalci, članovi Ekološke sekcije koja djeluje u školi.

Projekat obrađuje temu smanjenja zapremine otpada čime se utiče na dobrobit cijele zajednice. Naime, radi se o projektu podizanja svijesti o načinima iskorištavanja otpada. Kako bi se na pravi način pripremili za projekat, članovi Ekološke sekcije bili su i u posjeti Tvornici cementa Kakanj gdje su od našeg

stručnjaka za zaštitu okoliša Almira Bajtarevića, saznali sve o otpadu koji se može koristiti za dobivanje energije. Pored toga, članovi sekcije koristili su i druge mnogobrojne izvore o mogućnosima korištenja otpada koji se ne može reciklirati.

Nakon edukacije, dobiveno znanje učenici su kroz vršnjačko predavanje, odnosno prezentaciju projekta, nastojali prenijeti učenicima iz drugih razreda Gimnazije „Muhsin Rizvić“, a za cilj je imala istaknuti glavne izvore onečišćenja okoliša i njihovu podjelu.

Uz poruku „Otpad nije smeće“ učenice Gimnazije „Muhsin Rizvić“, koje su ujedno i članice Ekološke sekcije koju vodi profesorica biologije Derviša Sikira, kroz zanimljiv projekt pokušale su i, kako ističu, još uvijek pokušavaju ekološki osvijestiti učenike Gimnazije i građane Kaknja o tome da se određeni otpad ne treba odbacivati nego da postoje načini njegove ponovne upotrebe.

Članovi sekcije redovno i marljivo rade na istraživanju i pronalasku novih načina zaštite okoliša. Ovoga je puta plastika, koja je jedan od najvećih izvora zagađenja, bila fokus ekološke sekcije. Ideja ovog projekta je izrada takozvanih eko cigli.

„Cilj nam je eko cigle koristiti kao građevinski materijal i alternativno gorivo. Na taj način učimo, edukujemo učenike naše škole, ali i

RDF (Refuse Derived Fuel – gorivo iz otpada) i SRF (Solid Recovered Fuel – kruto gorivo iz otpada) su metode koje se koriste za pretvaranje općeg otpada u gorivo koje se može koristiti za proizvodnju topline i energije, umjesto da se otpad šalje na deponiju.

RDF se proizvodi od kućnog i poslovnog otpada, koji uključuje biorazgradivi materijal kao i plastiku. Nezapaljivi materijali kao što su staklo i metali se uklanjanju, a preostali materijal se zatim usitnjava. Gorivo dobijeno od otpada koristi se za proizvodnju energije u postrojenjima za povrat energije, od kojih su mnogi u Evropi gdje proizvode struju i toplu vodu za komunalne sisteme grijanja, te također kao alternativno gorivo u cementnoj industriji.

SRF je visokokvalitetna alternativa fosilnom gorivu i proizvodi se uglavnom od komercijalnog otpada uključujući papir, karton, drvo, tekstil i plastiku. SRF prolazi kroz dodatnu obradu kako bi se poboljšao kvalitet i vrijednost. Ima veću kalorijsku vrijednost od RDF-a i najviše se koristi u postrojenjima kao što su cementne peći.

građane Kaknja. Naš projekt podržala je i Tvornica cementa Kaknji,“ kazala je Amna Husika, članica ekološke sekcije.

Cilj je da se kroz izradu eko cigli, koje su zapravo ispunjene materijalima koji se koriste kao alternativna goriva kao što su RDF i SRF, smanji zapremina otpada, a da se ujedno kroz ovaj ekološki projekt pomogne zajednici i u konačnici da se napravi promjena. Korištenje otpada koji se ne može reciklirati kao izvor energije jedan je od načina da se smanji količina koja se šalje na deponiju.

Ono što je najznačajniji dio projekta je činjenica da su projekt osmisili i realizuju mladi. Vjerujemo da će upravo oni u budućnosti

znati propisno odlagati otpad, ali i biti dovoljno edukovani i osvješteni da svoja znanja i iskustva prenesu kako na nove generacije tako i na one starije.

Podizanjem svijesti o upotrebi RDF-a i SRF-a kao alternativnih goriva smanjila bi se količina otpada na deponijama i u okolišu. Također bi došlo do smanjenja emisije polutanata i CO₂ kao stakleničkog plina koji ima negativno djelovanje na atmosferu u obliku „globalnog zagrijavanja“. Time bi se ostvarila višestruka ekološka i ekonomski korist.

„Čista voda, priroda i uz sve to edukacija i podizanje ekološke svijesti je naš cilj,“ istakle su članice Ekološke sekcije.

RUDARSKA
GLAZBA
KAKANJ

OD BAHА DO SEVDAHA

SIMBOL KAKNJA

Povodom obilježavanja 70. godina rada i postojanja kakanjske „Rudarske glazbe“ organiziran je svečani koncert i dodjela priznanja i zahvalnica svima onima koji su ovom muzičkom kolektivu pružili podršku tokom proteklih godina, a tu se ubraja i naša Tvornica cementa Kakanj

Rudarska glazba, koja je u proteklih sedam decenija postala simbol Kakanja, osnovana je 1952. godine pod okriljem sindikata rudara. Izdržala je brojna iskušenja i u skoro 70 godina postojanja nije prekidala rad.

I ratu i u miru, najteža godina u egzistiranju Rudarske glazbe bila je 2021. kada je zbog restrukturiranja prestala finansijska podrška Rudnika Kakanj za rad Rudarske glazbe.

Međutim, Rudarska glazba nastavlja svoj rad kao udruženje građana a podršku dobijaju kako

od lokalnih kompanija tako i od velikog broja građana Kakanja koji podržavaju dalji nastavak rada ovog kolektiva. Danas je to moderan puhački orkestar koji svira veoma raznovrstan repertoar, ili, kako to oni sami vole reći, sve – od Baha do sevdaha.

„Rudarska glazba je simbol i kulturnoški fenomen našeg grada“, kazao je Izudin Neimarlija, član Uprave Tvornice cementa Kakanj. „Svi mi u Kakanju odrasli smo uz ranojutarnje zvuke Prvomajske budnice naše Rudarske glazbe koja zauzima posebno mjesto kako u sjećanjima tako i u srcima Kakanjaca. Posebno me raduje

što u ovom muzičkom kolektivu danas imamo i veoma jak podmladak koji je uticao i na modernizaciju glazbe i njenog repertoara, tako da glazba danas učestvuje u svim važnijim događajima u našem gradu. Drago nam je da smo bili u mogućnosti podržati opstanak ovog zaista posebnog simbola naše zajednice.“

Na koncertu koji je 28.2.2023. godine upriličenim da se obilježi punih sedam decenija Rudarske glazbe (s jednom godinom zakašnjenja iz tehničkih razloga) Tvornici cementa Kakanj uručena je posebna zahvalnica za podršku u opstanku Rudarske glazbe Kakanj.

Rudarska glazba osnovana je 1952. godine

INVESTIRAJMO U NAŠU PLANETU

Za Dan planete Zemlje pridružili smo se proslavi koju je organizirala nevladina organizacija CEKOR iz Kakanja koji su uz našu podršku za ovaj događaj organizirali mnogobrojne aktivnosti. Simbolično su zasadene sadnice različitog drveća, a organizirana je akcija čišćenja grada. Pored toga, raspisan je i konkurs za najbolje likovne, literarne i foto radove.

DAN PLANETE ZEMLJE

Dan planete Zemlje, koji se obilježava svake godine 22. aprila, prilika je da se svi zajedno podsjetimo koliko je važno očuvanje naše planete za pokolenja koja dolaze poslije nas. Na ovaj dan organiziraju se različite aktivnosti kako bi što više probudila svijest kod ljudi o važnosti našeg jedinog doma.

I ove godine Tvornica cementa Kakanj uključila se u obilježavanje Dana planete Zemlje kroz pružanje podrške organiziranju i realizaciji niza

aktivnosti koje je u Kakanju provela organizacija CEKOR (Centar za ekologiju i održivi razvoj).

Već početkom aprila, za sve učenike osnovnih i srednjih škola raspisan je i **konkurs za najbolje likovne i literarne na temu zaštite naše planete, kao i izbor najboljih fotografija sadnje drveća i čišćenja okoline**. Nagrade su dodijeljene na svečanosti organiziranoj povodom Dana planete koja se je održala u JU KSC Kakanj.

U okviru aktivnosti obilježavanja ovog značajnog

datuma, **volunteersku akciju čišćenja grada** predvodila je ekipa mladih koji su očistili sve lokacije u blizini svojih škola, kao i druge dijelove grada gdje je bila moguća intervencija ove mlade ekipе.

Aktivnosti su upotpunjene **sadnjom srebrenе smrče i crvenolisne šljive** u parku Srednje mješovite škole, dok je u Eko učionici kod Srednje tehničke škole, učionici na otvorenom za čiju je gradnju Tvornica cementa također dala finansijsku podršku, **zasađeno 20 sadnica tujе**.

I PČELE ZNAJU

GDJE JE NAJBOLJE

U ovom broju vodimo vas kroz (pro)ljetni ambijent naših pogona i prelijepе parkove i voćnjake. Fotografije nisu dovoljne da prenesu svu ljepotu rajske prizora kojima ne prestajemo da se divimo ni mi, a ni naši posjetiocи. Ovaj put nas je posjetio i roj mladih pčela koje su svoje prvo utočište pronašle u našem voćnjaku.

OAZA U TVORNICI

Svaki prolazak i svaka šetnja kroz krug naše tvornice novi je doživljaj. Zavisno od godišnjeg doba, u parku se mogu vidjeti različite biljke, životinje, voćke, cvijeće... Ljeto je uvijek nekako najbogatije godišnje doba tako da je nemoguće ostati ravnodušan pred bogatim zelenim krošnjama mnogobrojnog i raznovrsnog drveća, osjetiti svježinu šetnjom pored našeg jezera, ili susresti neku od ptica koja je svoje utočište pronašla baš u našoj tvornici.

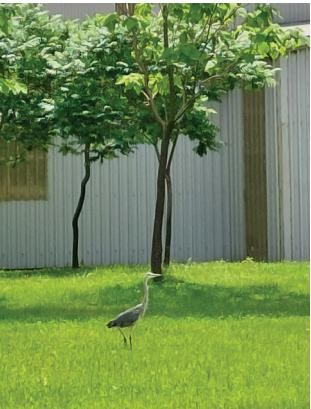
Nakon što već godinama viđamo divlje patke

koje se uživaju kupati u jezercetu, ove godine posjećuje nas i čaplja. Dosta je plašljiva pa je teško uhvatiti kamerom njeno šepurenje po tvornici.

Ali ne nalaze samo ptice utočište kod nas. Baš uoči prvog dana ljeta, u tvornicu je pohrlio i jedan veliki mlađi roj pčela! Da, dobro ste pročitali – pčele koje uvijek idu tamo gdje je najčišće, došle su u naš voćnjak među našim pogonima, i našle privremenu sigurnost na grani stabla jabuke. Kakav je to samo prizor bio!

A kako bi pčele i dalje ostale sigurne pobrinuo se naš vrijedni kolektiv, a najviše naš kolega Muamer Čajo koji je ovim mlađim pčelama pružio sigurnu budućnost u svojoj košnici. Pčele su bilo toliko mirne i sretne da su nam dopustile da ih snimamo i slikamo, i bez problema su zadovoljno prihvatile novi dom.

Ovo je još jedan primjer kako se svi mi u Tvornici cementa Kakanj zalažemo da se u našem okruženju svi osjećaju dobrodošli i sigurni.

PREVRNI OKRENI

U ovom broju donosimo vam kratku priču o zanimljivom hobiju našeg kolege Mustafe Gutića koji radu u TBG BH poslovnici u Lukavcu. Naime, Mustafa se već preko četiri decenije bavi uzgojem i očuvanjem Janjarskih prevrtača, autohtone rase bosanskohercegovačkih golubova, i poželio je da sa nama podijeli više informacija o ovome zaista zanimljivom hobiju.

ZANIMLJIVI HOBIJI

Bosna i Hercegovina, naša domovina prepuna je autohtonih i endemske biljaka i životinja. Jedna od njih je i Janjarski prevrtač, rasa golubova koja je 2009. godine proglašena autohtonom vrstom, i koja je zaštitni je znak Janje, rodnog mesta kolege Gutića.

Mustafa nam je objasnio kakvi su to golubovi prevrtači: „Golubovi prevrtači su posebni golubovi kojih ima više vrsta a kojima je zajedničko da tokom leta izvode prevrtanje u zraku. Let je visok i elegantan, a tokom

leta golub kruži, odnosno lebdi, a onda slijedi naglo prevrtanje unazad bez smanjenja brzine i visine leta. Nakon nekoliko brzih „prevrtaja“ vraćaju se na svoje mjesto u jatu, odnosno, kada se s njima radi trening, na početnu poziciju leta.“

U BiH postoji osam autohtonih vrsta golubova: sarajevski prevrtač, travnički kratkokljuni golub, zatim zenički, bihaćki, bijeljinski, janjarski i dubički prevrtač, te visočki golub.

Janjarski prevrtač je srednje dužine, ponosnog

stasa, intenzivnih boja, lijepog izgleda, veoma pitom i živahan. Ima kratko i čvrsto perje, priljubljeno uz tijelo. Krila su mu skladno postavljena, nošena na repu, krajevi se ne dodiruju. Rep je složen, nešto duži od krila, sa blagim padom u nazad, od korijena ka vrhu jednake širine sa 12 do 14 pera.

Mustafa je član Udruženje za odgoj i zaštitu golubova i ptica „Ljubimac Janje“ koje trenutno broji oko 40 članova a koje je osnovano 2004. godine sa osnovnim ciljem zaštite i očuvanja dvije autohtone rase

golubova: Bijeljinskog i Janjarskog prevrtača. Nakon što je proglašen autohtonom vrstom u BiH, Janjarskog prevrtača je 2012. priznao i Evropski savez uzgajatelja peradi, kunića, golubova, ptica i zamorčića (EE).

„Sve svoje slobodno vrijeme koristim da provedem sa svojim golubovima koji traže veliku ljubav i posvećenost, a u tome mi veliku podršku pruža i moja supruga,“ kaže Mustafa. „Matično jato broji 25 parova u pet različitih boja, a svake godine izležemo do 100 mlađih od kojih neke zadržavam a neke poklanjam drugim ljubiteljima tokom naših čestih druženja.“

Mustafa je do sada izlagao na mnogim izložbama kako u BiH tako i širom Evrope. Osvorio je mnogobrojne nagrade, njegovi su prevrtači na svakoj izložbi proglašavani šampionima. Ali Mustafa posebno ističe Evropski šampionat u Lajpcigu 2012. „Na tom šampionatu Janjarski prevrtač zvanično je priznat u Evropskom savezu te je dobio i svoj matični broj, a moj golub je na tom istom šampionatu proglašen Evropskim šampionom u toj rasi.“

Mustafa nam dalje kaže da trenutno mnogo radi na treningu golubova jer je

nedavno pokrenuto klupsko takmičenje u letu prevrtača na kućnom pragu. „Svako od zainteresiranih uzgajivača kod svoje kuće trenira golubove svakodnevno, a onda komisija dolazi na lice mjesta kako bi ocijenila let. Jedan od inicijatora ovog takmičenja je i Savez uzgajivača sitnih životinja BiH a cilj je da i to takmičenje postane zvanično i uvršteno na listu evropskih takmičenja.“

Mustafi se zahvaljujemo na ovom lijepom predstavljanju i želimo mu mnogo uspjeha u daljem radu i takmičenju.

Politika zdravlja i sigurnosti na radu

Svi mi u Heidelberg Materialsu ozbiljno shvaćamo svoju društvenu odgovornost i vjerujemo da će korporativna kultura temeljena na partnerstvu sa zaposlenima, izvođačima i zajednicama dovesti do dugoročnog uspjeha kompanije. U okviru ove odgovornosti, zdravljie i sigurnost na radu ostaju temeljna vrijednost naše kompanije.

Briga o našim zaposlenicima, izvođačima radova i zajednicama sastavni je dio naših poslovnih aktivnosti i važan dio naših „Obaveza 2030.“. Uvjereni da se ozljede, profesionalne bolesti, mentalno zdravlje i bolesti mogu spriječiti, kontinuirano nastojimo minimizirati rizike za naše zaposlenike, izvođače radova i zajednice, u našem nastojanju da dosegnemo nultu stopu štete.

- praćenje i analiza učinka i procesa Zaštite zdravlja i sigurnosti kako bi se zadovoljili ili premašili interni i eksterni zahtjevi;
- pružanje smjernica i uputa našim klijentima i zajednicama za sigurnu i održivu upotrebu naših proizvoda.

Heidelberg Materials se obavezao poslovati u skladu sa svim važećim lokalnim, regionalnim, nacionalnim i međunarodnim zakonodavstvom te svojim internim zdravstvenim i sigurnosnim standardima i procedurama. Surađujemo s našim ključnim dionicima kako bismo spriječili incidente koji mogu uzrokovati ozljede ili profesionalne bolesti te kako bismo informirali javnost o našem učinku na polju Zdravlja i sigurnosti.

Područje primjene

Ova se Politika primjenjuje na svim lokacijama i operacijama gdje Heidelberg Materials grupa ima upravljačku kontrolu.

Opredijeljenost

Kako bismo kontinuirano poboljšavali svoje djelovanje, zdravljem i sigurnošću upravljamo putem odgovarajućih sistema upravljanja. Ključni elementi su:

- postavljanje jasnih ciljeva i odgovarajućih planova djelovanja;
- pružanje sigurnih i zdravih radnih mjesta, opreme, radnih postupaka i praksi, na temelju rezultata redovno analiziranih procjena rizika;
- podučavanje i osposobljavanje zaposlenika za prepoznavanje i uklanjanje zdravstvenih i sigurnosnih rizika koji utječu na njihov rad, te kako bi se osiguralo da imaju kompetencije za sigurno obavljanje svojih zadataka;
- inspekcija i revizija radnih područja i praksi kako bi se osigurala usklađenost sa internim i eksternim zahtjevima;

Uloge i odgovornosti

Upravni odbor Heidelberg Materialsa odgovoran je za pružanje vodstva i potrebnih resursa kako bi se osiguralo ispunjavanje zahtjeva ove Politike.

Svaki je rukovodilac odgovoran za pružanje jasnog vodstva u području Zdravlja i sigurnosti, te da osigura da su uspostavljene i implementirane učinkovite mјere za ispunjavanje ovih zahtjeva. Svi zaposlenici i izvođači radova odgovorni su za siguran rad, odnosno da se pridržavaju svih zdravstvenih i sigurnosnih pravila, standarda, postupaka, prijavljuju sigurnosne opasnosti ili nesigurne radne prakse, te imaju odgovornost i ovlasti prekinuti bilo kakav rad gdje su oni ili bilo koja osoba u neposrednoj opasnosti od smrti ili ozbiljne ozljede.

Dominik von Achten
Predsjednik Upravnog odbora

Heidelberg
Materials

Safe work -
healthy life